

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

64. aastakäik

29. juuli 2021

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

SOOVITUSED

Nõukogu

2021/C 304/01	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	1
2021/C 304/02	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	6
2021/C 304/03	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	10
2021/C 304/04	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Taani 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	14
2021/C 304/05	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Saksamaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	18
2021/C 304/06	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	23
2021/C 304/07	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	28
2021/C 304/08	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Kreeka 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	33
2021/C 304/09	Nõukogu soovitus, 18. juuli 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Hispaania 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	38

2021/C 304/10	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Prantsusmaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	43
2021/C 304/11	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Horvaatia 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	48
2021/C 304/12	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	53
2021/C 304/13	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	58
2021/C 304/14	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Läti 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	63
2021/C 304/15	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	68
2021/C 304/16	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	73
2021/C 304/17	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	78
2021/C 304/18	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Malta 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	83
2021/C 304/19	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	88
2021/C 304/20	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Austria 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	93
2021/C 304/21	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Poola 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	98
2021/C 304/22	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	102
2021/C 304/23	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	107
2021/C 304/24	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks	111
2021/C 304/25	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	116
2021/C 304/26	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, millega esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	121
2021/C 304/27	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Soome 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta	126
2021/C 304/28	Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta	131

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS

18. juuni 2021

milles esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2021/C 304/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Belgial võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitati Belgial järgida juhul, kui majandustingimused võimaldavad, eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.
- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Belgia eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241⁽⁴⁾, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamist. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seis, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Belgia 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (8) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4 esitas Belgia 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Belgia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 9,4 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 114,1 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 7,5 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 4,5 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Belgia ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 11,8 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Belgia eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (3 % SKPst) ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (60 % SKPst) ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud ja võlakriteerium samuti mitte.
- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on SKP reaalkasv 2021. ja 2022. aastal vastavalt 4,1 % ja 3,5 %. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on reaalkasv 2021. ja 2022. aastal veidi suurem, vastavalt 4,5 % ja 3,7 %, mis on tingitud suurematest investeeringutest.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 9,4 %-lt SKPst 2021. aastal 7,7 %-le SKPst ning võla suhtarv suureneb 2020. aasta 114,1 %-lt 2021. aastal 116,3 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 6,1 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 2,7 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Belgia võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Need Belgia 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on valdavalt ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis ei sisaldu veel taaste- ja vastupidavusrahastu toetused. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ulatuvad investeeringud ja reformid, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega, 2021. aastal 0,2 %ni ja 2022. aastal 0,3 %ni SKPst, lähtudes samast hüpoteesist, mida kasutas Belgia föderaalne planeerimisamet taaste- ja vastupidavusrahastu makromajanduslikul hindamisel.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada (*) ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.

(*) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumiskiirangute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (17) Belgia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 4,5 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud enamiku ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest ning valitsemissektori tulu suurenemisest tänu makromajandusliku olukorra paranemisele. Valitsemissektori võla suhtarv kavakohaselt 2022. aastal stabiliseerub tasemel 116 % SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,4 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,4 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 4 %-lt SKPst 2024. aastal 3,7 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi perioodi jooksul ei lange valitsemissektori eelarvepuudujääk kavakohaselt taas alla 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogramm ei sisalda teavet, mida on vaja 2023. ja 2024. aasta üldise eelarvepoliitika hindamiseks. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 2¼ %⁽⁸⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Belgia potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks tõusma 2023. aasta 116,7 %-lt SKPst 2024. aastal 117,4 %-le SKPst, seda tervenisti tulenevalt võlakooormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelisest erinevusest. Võttes arvesse kõrget võla suhtarvu, mis prognoosi kohaselt langeb aja jooksul üksnes järk-järgult, ohustavad keskpikas perspektiivis Belgiat suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järeloometmeid, mida Belgia on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB BELGIAL TEHA JÄRGMIST.

1. Kasutada 2022. aastal taaste- ja vastupidavusrahastat lisainvesteeringute rahastamiseks, et toetada majanduse taastumist, järgides samal ajal konservatiivset eelarvepoliitikat. Säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipöoret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2021/C 304/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimisel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Bulgaarial võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Bulgaarial, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositiivne keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241 ⁽⁴⁾, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Bulgaaria 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 8).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (4) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seis, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (5) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) Bulgaaria esitas oma 2021. aasta lähenemisprogrammi 5. mail 2021, mis on pärast määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 8 sätestatud tähtaega.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Bulgaaria valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 3,4 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 25 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -5,5 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,2 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist.
- (8) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Bulgaaria eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium oli täidetud.
- (9) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aastal ettevaatlik, kuna selles ei võeta arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu raames toimuvat rahastamist. Seega ei ole esitatud alusprognoos komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga otseselt võrreldav. Lisaks eeldatakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ekspordi kiiremat kasvu, mis põhineb soodsamatel välisnõudluse eeldustel.
- (10) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 3,4 %-lt SKPst 2021. aastal 5,6 %-le SKPst ning võla suhtarv suureneb 2021. aastal 27,4 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) -7,8 % SKPst. Valitsemissektori nominaalse ja esmase eelarvepuudujäägi ning seega ka võla prognoositud suurenemise põhjuseid ei ole 2021. aasta lähenemisprogrammis üksikasjalikult selgitatud ning suurenemine toimub hoolimata mõningate kaalutusõigusel põhinevate eelarvemeetmete lõppemisest. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks eelarvepuudujääk 2021. aastal vähenema 3,2 %-le SKPst ja võla suhtarv peaks 2021. aastal vähenema 24,5 %-le SKPst. Erinevuse peamine allikas on muude selliste tulude prognoos, mis 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaksid 2021. aastal vähenema 2,5 protsendipunkti SKPst, jäädes oluliselt allapoole varasemat taset. Selle vähenemise põhjuseid ei ole 2021. aasta lähenemisprogrammis selgitatud.
- (11) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Bulgaaria võtnud vastu eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid

aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevase eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Bulgaaria 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Meetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutlusõiguse alusel vastu võttis, on ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.

- (12) 2021. aasta lähenemisprogrammis eeldatakse, et investeeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,02 % SKPst 2020. aastal, 0,3 % SKPst 2021. aastal, 0,8 % SKPst 2022. aastal, 1,4 % SKPst 2023. aastal, 1,7 % SKPst 2024. aastal, 2,6 % SKPst 2025. aastal ja 1,8 % SKPst 2026. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (13) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (14) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutlusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (15) Bulgaaria 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 2,7 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv tõuseb kavakohaselt 2022. aastal 28,6 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt - 1,4 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,8 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,4 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 1 protsendipunkti SKPst.
- (16) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali, majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.

- (17) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 3,1 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammis 2024. aasta kohta teavet ei esitata. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. aastal hinnanguliselt -0,6 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks 2023. aastal suurenema 0,6 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringud peaksid 2023. aastal andma ekspansiivse panuse 0,4 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaksid andma pärssiva panuse 0,4 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv on 5 %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Bulgaaria potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (18) Valitsemissektori võla suhtarv tõuseb kavakohaselt 2023. aastal 29,3 %-le SKPst. Bulgaaria 2021. aasta lähenemisprogrammis 2024. aasta kohta teavet ei ole. Bulgaariat ohustavad keskpikas perspektiivis väikesed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (19) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (20) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järelmeetmeid, mida Bulgaaria on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB BULGAARIAL TEHA JÄRGMIST:

1. Jätkata 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Hoida riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv kontrolli all.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2021/C 304/03)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta ⁽¹⁾, eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimisel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitusi ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Tšehhil võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Tšehhil, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241 ⁽⁴⁾, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Tšehhi 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 15).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (4) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (5) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) Tšehhi esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 8.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Tšehhi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 6,2 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 38,1 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 6,4 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 4,6 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Tšehhi ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 6,2 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne ½ %ga SKPst.
- (8) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealus aruandes käsitletakse Tšehhi eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.
- (9) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aasta puhul realistlik ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. Komisjoni prognoos on veidi optimistlikum SKP reaalkasvu osas 2021. aastal (3,4 % võrreldes 2021. aasta lähenemisprogrammi 3,1 %-ga) ja veelgi optimistlikum 2022. aastal (4,4 % võrreldes 2021. aasta lähenemisprogrammi 3,7 %-ga), kuna komisjon eeldab eratarbimise suuremat kasvu 2021. aastal ja suuremat kapitali kogumahutust põhivarasse 2022. aastal.
- (10) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 6,2 %-lt SKPst 2021. aastal 8,8 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 44,8 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 9,0 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 6,5 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga.
- (11) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Tšehhi võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi

meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Tšehhi 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Mõni meede, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutlusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt 2 % SKPst ja see meede on peamiselt üksikisiku tulumaks tulu vähenemine (mõju 1,9 % SKPst).

- (12) 2021. aasta lähenemisprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega kuni 0,3 % SKPst 2021. aastal, 0,7 % SKPst 2022. aastal ja 0,7 % SKPst 2023. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (13) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (14) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutlusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (15) Tšehhi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,9 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest ja majanduse taastumisest. Valitsemissektori võla suhtarv suureneb kavakohaselt 2022. aastal 48,2 %-le SKPst. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt 0,2 % SKPst ⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,5 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,3 protsendipunkti SKPst ⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema neutraalne panus.
- (16) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali, majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.

- (17) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 5,4 %-lt SKPst 2024. aastal 5,2 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ei jää seega programmiperioodi jooksul kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt + 1,2 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,3 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulu (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks andma pärssiva panuse 0,8 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 4¼ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Tšehhi potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (18) 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhtarv kavakohaselt tõusma 2023. aasta 51,5 %-lt SKPst 2024. aastal 54,6 %-le SKPst. Tšehhit ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (19) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (20) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järelemeetmeid, mida Tšehhi on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB TŠEHHIL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas tugevdades asjakohasel juhul kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luksemburg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Taani 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2021/C 304/04)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimisel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Taanil võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Taanil, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahistu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahistust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Taani riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Taani 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 22).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (4) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahasut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahasutu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahasutust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (5) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) Taani esitas 29. aprillil 2021 oma 2021. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 8.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Taani valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 1,1 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 42,2 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli 5,1 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 2,8 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Taani ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 28,4 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (8) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Taani eelarve seisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületab kavakohaselt 2021. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium oli täidetud.
- (9) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aasta puhul ettevaatlik ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on SKP reaalkasv 2021. aastal 2,1 % ja 2022. aastal 3,8 %. Võrdluseks prognoositakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga 2021. aastal SKP reaalkasvuks 2,9 % ja 2022. aastal 3,5 %. Peamised erinevused on seotud eeldustega, mis käsitlevad COVID-19 pandeemia arengut ja sellega seotud piiranguid 2021. aastal.
- (10) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta -1,1 %-lt SKPst 2021. aastal -3,3 %-le SKPst ning võla suhtarv langeb kavakohaselt 2021. aastal 40,7 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) 7 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 1,2 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt väheneb eelarvepuudujääk 2021. aastal, mis kajastab tugevamat makromajanduslikku stsenaariumi ja pensionisäästude tootlikkuse maksust saadava tulu optimistlikumat prognoosi.
- (11) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Taani võtnud vastu eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid

aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Taani 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutlusõiguse alusel vastu võttis, on ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.

- (12) 2021. aasta lähenemisprogrammis eeldatakse, et investeeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,2 % SKPst 2021. aastal, 0,2 % SKPst 2022. aastal, 0,1 % SKPst 2023. aastal, 0,1 % SKPst 2024. aastal ja 0,03 % SKPst 2025. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (13) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (14) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisi viisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutlusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed).

Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (15) Taani 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 0,9 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv peaks tõusma 2022. aastal 41,3 %-le SKPst. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni talituste 2021. aasta kevadprognoosiga. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt + 1,6 % SKPst ⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks jääma muutumatuks. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema neutraalne panus ⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutlusõigusele põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 1,0 protsendipunkti SKPst.
- (16) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,6 protsendipunkti SKPst.

tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.

- (17) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 0,7 %-lt SKPst 2024. aastal 0,6 %-le SKPst ja jõuab 2025. aastal tasakaalu. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,2 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema neutraalne panus. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 3½ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Taani potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (18) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 41,6 %-lt SKPst 2024. aastal 41,3 %-le SKPst. Taanit ohustavad keskpikas perspektiivis väiksed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (19) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (20) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järelemeetmeid, mida Taani on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB TAANIL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitesesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnangu ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Saksamaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/05)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

olles konsulteerinud majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas kõnealuses teatises oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda iga liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Saksamaal võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ning tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Saksamaal, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitusel kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Saksamaa 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Saksamaa 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 27).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Saksamaa eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitusetega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisul, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriiskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Saksamaa esitas 27. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Saksamaa valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 4,2 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 69,8 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -5,9 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutlusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus -3½ % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Saksamaa ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otseselt ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 25 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal enam-vähem võrdväärne 1½ % SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Saksamaa eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (3 % SKPst) ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (60 % SKPst) ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei olnud täidetud.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aasta puhul realistlik ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv 2021. aastal olema 3,0 % ja 2022. aastal 2,6 % võrdluseks olid komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi vastavad näitajad 3,4 % ja 4,1 %. Erinevus tuleneb sellest, et ametiasutused eeldasid 2021. aastal eratarbimise prognoositust kiiremat taastumist, kuid ekspordi tagasihoidlikumat kasvu. 2022. aasta puhul on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi mõjutanud tarbimise hilinenud, kuid tugev taastumine. 2021. aasta stabiilsusprogrammi prognoosides eeldatakse, et SKP jõuab 2022. aastal taas kriisieelsele tasemele, samas kui tööhõive ja eratarbimise taastumine võib võtta veidi kauem.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 4,2 %-lt SKPst 2021. aastal 9 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 74½ %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 10,6 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 6¼ % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Komisjon eeldab 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks ja majanduse toetamiseks võetavate meetmete väiksemat mõju eelarvele, prognoosides 2021. aasta stabiilsusprogrammist väiksemat puudujääki, st 2021. aastal 7,5 % SKPst ja võla suhtarv 73,1 % SKPst.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Saksamaa võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Saksamaa 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Mõni meede, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt ligikaudu 1 % SKPst. Kõnealused mitteajutised meetmed hõlmavad ka investeeringuid mahus ligikaudu 0,1 % SKPst, mis peaksid toetama keskpika perioodi potentsiaalset majanduskasvu ja seega kestlikkust.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,03 % SKPst 2020. aastal, 0,3 % SKPst 2021. aastal, 0,1 % SKPst 2022. aastal, 0,1 % SKPst 2023. aastal, 0,1 % SKPst 2024. aastal, 0,1 % SKPst 2025. aastal ja 0,04 % SKPst 2026. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekvade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusra-

⁽⁵⁾ Elukõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Saksamaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 3 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv väheneb 2022. aastal kavakohaselt 74 %-le SKPst. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt +0,5 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,3 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 1½ %-lt SKPst 2024. aastal ½ %-le SKPst, nii et 2025. aastal on eelarvepuudujääk 0 % SKPst ja eelarve jõuab tasakaalu. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt +0,9 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks jääma muutumatuks. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaksid andma neutraalse panuse⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaksid andma pärssiva panuse 0,7 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 2¾ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Saksamaa potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks vähenema 2023. aasta 73¼ %-lt SKPst 2024. aastal 72 %-le SKPst. Saksamaad ohustavad keskpikas perspektiivis väiksed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Saksamaa on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

SOOVITAB SAKSAMAAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste ja vastupidavusrahasust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitstesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/06)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Eestil võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ning tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Eestil, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Eesti 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 33).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Eesti eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahistu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahistust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahistut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahistu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahistust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeeringuprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Eesti esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Eesti valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 4,9 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 18,2 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 4,7 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 2,7 % SKPst⁽⁵⁾ ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Eesti ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 1,5 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

⁽⁵⁾ 2021. aasta stabiilsusprogrammis ei ole esitatud kaalutusõiguse alusel võetud eelarvemeetmete hinnangulist kogusummat.

- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Eesti eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.
- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv olema 2021. aastal 2,5 % ja 2022. aastal 4,8 %. See on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga, mille kohaselt on SKP reaalkasv 2021. aastal 2,8 % ja 2022. aastal 5,0 %.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 4,9 %-lt SKPst 2021. aastal 6 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 21,4 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) 6,3 % SKPst, mis kajastab aastatel 2020–2021 kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,3 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Eesti võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Eesti 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Mõni meede, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt ligikaudu 1 % SKPst ja need meetmed on peamiselt jooksvad kulud. Kõnealused mitteajutised meetmed hõlmavad ka investeeringuid mahus ligikaudu ⅓ % SKPst, mis peaksid toetama keskpika perioodi potentsiaalset majanduskasvu ja seega kestlikkust.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,4 % SKPst 2021. aastal, 0,5 % SKPst 2022. aastal, 0,7 % SKPst 2023. aastal ja 0,7 % SKPst 2024. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁶⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale

⁽⁶⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Eesti 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 3,8 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud majanduse taastumisest ning 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv tõuseb kavakohaselt 2022. aastal 24,6 %-le SKPst. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt +1,6 % SKPst⁽⁷⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 1,7 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 3,2 %-lt SKPst 2024. aastal 2,2 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega 2024. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 1,1 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid andma pärssiva panuse 0,4 protsendipunkti SKPst⁽⁹⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaksid andma pärssiva panuse 0,5 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 5¾ %⁽¹⁰⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Eesti potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks tõusma 2023. aasta 27,4 %-lt SKPst 2024. aastal 28 %-le SKPst. Eestit ohustavad keskpikas perspektiivis väiksed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järeelmeetmeid, mida Eesti on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB EESTIL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.

⁽⁷⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽¹⁰⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luksemburg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/07)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Iirimaal võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Iirimaal, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Iirimaa 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 39).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Iirimaa eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisut, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriiskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja selle kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Iirimaa esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Iirimaa valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 5,0 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 59,5 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 5,7 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,9 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Iirimaa ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 1,2 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Iirimaa eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. Pärast SKP reaalkasvu 2020. aastal 3,4 %, prognoositakse stabiilsusprogrammis, et 2021. aastal on reaalkasv 4,5 %, mis on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. 2022. aastal on SKP reaalkasv aastas nii 2021. aasta stabiilsusprogrammi kui ka komisjoni prognoosi kohaselt 5,0 %.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 5,0 %-lt SKPst 2021. aastal 4,7 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 62,2 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisielse tasemega (2019) 5,4 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,5 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Iirimaa võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Iirimaa 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on valdavalt ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,02 % SKPst 2022. aastal, 0,07 % SKPst 2023. aastal, 0,06 % SKPst 2024. aastal ja 0,04 % SKPst 2025. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis eeldatakse, et taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavad kulud, mille maht on 2021. aastal 0,06 % ja 2022. aastal 0,04 %, integreeritakse lihtsustatult ja lineaarselt.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriski vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (17) Iirimaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 2,8 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 60,2 %-le SKPst. Need prognoosid on kooskõlas

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,4% SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 1,2 %-lt SKPst 2024. aastal 0,7 %-le SKPst ja 2025. aastal 0,2 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 1,6 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks jääma samaks. Riiklikult rahastatavatel investeeringud peaksid andma ekspansiivne panuse 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaksid andma pärssiva panuse 1,4 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 6½ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Iirimaa potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks vähenema 59,0 %-lt SKPst 2023. aastal 57,7 %-le SKPst 2024. aastal. Iirimaa ohustavad keskpikas perspektiivis väiksed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järeelmeetmeid, mida Iirimaa on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB IIRIMAAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,3 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Kreeka 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/08)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas kõnealuses teatises oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisiga toimetulekuks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitusi ⁽³⁾ (edaspidi „nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Kreekal võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Kreekal järgida juhul, kui majandustingimused võimaldavad, eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitusi kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Kreeka 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Kreeka 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 46).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Kreeka eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab majandustegevust märkimisväärse ebakindluse tingimustes.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades samal ajal silmas eeldust, et majandustegevus 2021. aasta teisel poolel järk-järgult normaliseerub, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja selle kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Pärast Euroopa stabiilsusmehhanismi raames pakutava finantsabiprogrammi edukat lõpuleviimist 2018. aastal kohaldatakse Kreeka suhtes kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 472/2013⁽⁵⁾ tõhustatud järelevalvet. Tõhustatud järelevalve kasutuselevõtmisel Kreeka suhtes vastavalt komisjoni rakendusotsustele (EL) 2018/1192⁽⁶⁾ ja (EL) 2021/271⁽⁷⁾ tunnistatakse asjaolu, et Kreeka peab võtma keskpika perioodi jooksul jätkuvalt meetmeid, et tegeleda makromajandusliku tasakaalustamatuse võimalike allikatega, viies samal ajal ellu struktuurireforme eesmärgiga toetada kindlat ja kestlikku majanduskasvu. Kreeka võttis 22. juuni 2018. aasta eurorühma kohtumisel kohustuse jätkata kõigi peamiste programmi raames vastu võetud reformidega kuni nende täieliku lõpuleviimiseni. Lisaks on Kreeka võtnud kohustuse rakendada erimeetmeid eelarvepoliitika, sealhulgas

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).

⁽⁶⁾ Komisjoni 11. juuli 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1192, mis käsitleb tõhustatud järelevalve kasutuselevõtmist Kreeka suhtes (ELT L 211, 22.8.2018, lk 1).

⁽⁷⁾ Komisjoni 17. veebruari 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/271, mis käsitleb Kreeka üle tehtava tõhustatud järelevalve pikendamist (ELT L 61, 22.2.2021, lk 3).

struktuurse eelarvepoliitika, sotsiaalse heaolu, finantsstabiilsuse, töö- ja tooteturude, erastamise, kohtusüsteemi toimimise, avaliku halduse ja korrupsioonivastase võitluse valdkonnas. Need struktuurireformid on Kreeka majanduse taaskäivitamiseks tehtavate jõupingutuste taustal üha olulisemad. Nende reformide edukas rakendamine ja lõpuleviimine peaks aitama märkimisväärselt kaasa Kreeka majanduskasvu toetamisele keskpikas ja pikas perspektiivis. Kreeka on kohustatud esitama kord kvartalis aruande tõhustatud järelevalve alla kuuluvate kohustuste täitmisel tehtud edusammude kohta. Positiivne aruanne võib kord poolaastas tuua kaasa võlakergendusmeetmed, mille väärtus on 0,7 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) aastas. Pärast 2019. aasta aprillis, 2019. aasta detsembris, 2020. aasta juunis ja 2020. aasta novembris eurorühmas saavutatud vastavaid kokkuleppeid aktiveeriti esimesed neli osa poliitikaga seotud tingimustel põhinevatest võlameetmetest koguväärtusega 3 252 miljonit eurot. Kümnes tõhustatud järelevalve aruanne Kreeka edusammude kohta kohustuste täitmisel avaldati 2. juunil 2021.

- (9) Kreeka esitas 29. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (10) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Kreeka valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 9,7 % SKPst ning valitsemissektori võlg suurenes 205,6 %-ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli 11,3 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 5,9 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Kreeka äriühingutele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 2,2 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (11) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Kreeka eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (3 % SKPst) ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (60 % SKPst) ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud ja võlakriteerium samuti mitte.
- (12) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aastal ettevaatlik ja selle kohaselt on SKP reaalkasv ligikaudu 0,5 protsendipunkti väiksem kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis. See erinevus on tingitud erinevatest COVID-19 pandeemia arengu eeldustest, taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutuselevõttust ning turismisektori taastumise tempost. 2021. aasta stabiilsusprogrammis esitatud 2022. aasta makromajanduslikud prognoosid on lähedased komisjoni 2021. aasta kevadprognoosile.
- (13) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 9,7 %-lt SKPst 2021. aastal 9,9 %-le SKPst, samas kui võla suhtarv langeb 2021. aastal 204,8 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks esmane eelarvepositsioon 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) muutuma - 11,6 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 6,4 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Valitsemissektori eelarvepuudujäägi prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. 2021. aasta stabiilsusprogrammi prognoosid võla suhte kohta SKPsele on madalamad kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ennustatud võla suhte kasv 208,8 %-le SKPst. Erinevus kajastab erastamistulude, finantsvarade netosummade ning kassa- ja tekkepõhise arvestuse kohandamisega seotud erinevaid eeldusi.
- (14) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Kreeka võtnud vastu eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Need Kreeka 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis ja millest on 2022. aasta puhul teada antud, on ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (15) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et investeeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega, mis ulatuvad 2021. aastal 0,9 %ni, 2022. aastal 1,7 %ni, 2023. aastal 1,6 %ni, 2024. aastal 1,6 %ni, 2025. aastal 1,5 %ni ja 2026. aastal 1,5 %ni SKPst. Programmis eeldatakse ka, et taaste- ja vastupidavusrahastust antavad laenud moodustavad 2021. aastal 1,4 % SKPst, 2022. aastal 1,4 % SKPst,

2023. aastal 1,1 % SKPst, 2024. aastal 1,1 % SKPst, 2025. aastal 1 % SKPst ja 2026. aastal 0,5 % SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud, samas kui laenude puhul eeldatakse 2022. aastal väiksemat summat, tulenevalt pärast 2021. aastat ühtselt iga-aastasest väljamaksest.

- (16) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseohtude vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada⁽⁸⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (17) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisi viisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispäringute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (18) Kreeka 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 2,9 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud majanduste taastumisest ning 2020. ja 2021 aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 189,5 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujäägi prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. 2021. aasta stabiilsusprogrammis on võla suhtarvu prognoosid komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist väiksemad. Erinevus on seletatav erinevate sularahasaldo, erastamistulude ja finantsvarade netosummade eeldustega. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt - 2,4 % SKPst⁽⁹⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,3 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,9 protsendipunkti SKPst⁽¹⁰⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,3 protsendipunkti SKPst.
- (19) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.

⁽⁸⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

⁽⁹⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽¹⁰⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,9 protsendipunkti SKPst.

- (20) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt jõuab valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 0,4 %ni SKPst ja muutub 2024. aastal ülejäägiks 0,6 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,6 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema neutraalne panus⁽¹¹⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,6 protsendipunkti SKPst. Praegune hinnanguline kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv on 1¼ %⁽¹²⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad hoogustada Kreeka potentsiaalset majanduskasvu.
- (21) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 176,7 %-lt SKPst 2024. aastal 166,1 %-le SKPst. Võttes arvesse Kreeka kõrget valitsemissektori võla suhet SKPsse, mis prognoosi kohaselt langeb aja jooksul üksnes järk-järgult, ohustavad keskpikas perspektiivis Kreetat suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist. Kümnes tõhustatud järelevalve aruanne osutab teistele teguritele, mis on võla jätkusuutlikkuse üldise hindamise seisukohast olulised, nimelt valitsemissektori võlaportfelli koostis ja tähtaegade profiil leevendavad võlgadest tulenevat haavatavust, aga tingimuslikud kohustused kujutavad endast lisariski.
- (22) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (23) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järeelmeetmeid, mida Kreeka on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB KREEKAL TEHA JÄRGMIST.

1. Kasutada 2022. aastal taaste- ja vastupidavusrahastust lisainvesteeringute rahastamiseks, et toetada majanduse taastumist, järgides samal ajal konservatiivset eelarvepoliitikat. Säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽¹¹⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽¹²⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

NÕUKOGU SOOVITUS

18. juuli 2021

milles esitatakse nõukogu arvamus Hispaania 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2021/C 304/09)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimused et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Hispaanial võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Hispaanial järgida juhul, kui majandustingimused võimaldavad, eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Hispaania 2020. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Hispaania 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 54).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Hispaania eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241 (*), millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4 esitas Hispaania 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Hispaania valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 11,0 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 120,0 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli 8,1 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 4,0 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Hispaania ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 15 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 8 %ga SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Hispaania eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (3 % SKPst) ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (60 % SKPst) ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud ja võlakriteerium samuti mitte.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta SKP kasvuprognooside erinevus 0,6 protsendipunkti SKPst komisjoni (5,9 %) ja 2021. aasta stabiilsusprogrammi (6,5 %) vahel on seletatav taaste- ja vastupidavusrahastu toetustega seotud mõnevõrra erinevate kuluprofiilidega. Komisjon prognoosib taaste- ja vastupidavusrahastu toetuste järkjärgulisemat kasutamist, samas kui 2021. aasta stabiilsusprogrammi makromajanduslik stsenaarium põhineb vahendite varasemal kasutamisel, mis annab suurema majanduskasvu. 2022. aastal on prognoosid üldjoontes kooskõlas (esineb vaid väike erinevus).
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 11,0 %-lt SKPst 2021. aastal 8,4 %-le SKPst ning võla suhtarv langeb 2021. aastal 119,5 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) 5,8 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid ületavad komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi, mille kohaselt on eelarvepuudujääk 7,6 % SKPst. Erinevus on seletatav valitsemissektori kulude prognooside erinevusega. Eelkõige prognoosib komisjon, et valitsemissektori sotsiaalsiirete kulud ja muud kulud on 2021. aasta stabiilsusprogrammis prognoositust väiksemad.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Hispaania võtnud vastu eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Need Hispaania 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Meetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et investeeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega, mis ulatuvad 2020. aastal 0,04 %ni, 2021. aastal 1,8 %ni, 2022. aastal 1,9 %ni, 2023. aastal 1,4 %ni ja 2024. aastal 0,1 %ni SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust eraldatud vahendeid kavatakse kasutada peaaegu täielikult 2021. aasta stabiilsusprogrammi perioodi jooksul, kuna 2021.–2023. aastal kasutatakse ligikaudu 95 % Hispaaniale eraldatud taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest. 2021. aasta stabiilsusprogrammis osutatakse ka võimalusele taotlelda hiljem taaste- ja vastupidavusrahastu raames laenu 6,3 % ulatuses SKPst. See võib kahekordistada Hispaania taaste- ja vastupidavuskava mahtu. 2021. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognoosid ei hõlma siiski taaste- ja vastupidavusrahastu toetuste otsest mõju kulu- ja tulukavadele, vaid ainult kaudset mõju, mis on seotud SKP kiirema kasvuga. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ei ole täielikult arvesse võetud Hispaania eelarveprognoosides (kuni 2022. aastani) kavandatud taaste- ja vastupidavusrahastu toetusi, seda erinevate eelduste tõttu, millal Hispaania taaste- ja vastupidavuskava projektid jõuavad sellisesse etappi, kus kulud tegelikult tekivad, nii et need hakkavad mõjutama ka SKP kasvu.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Hispaania 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,0 %-le SKPst, peamiselt seetõttu, et lõpetatakse 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutised toetusmeetmed. Valitsemissektori võla suhtarv langeb 2022. aastal 115,1 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,5 % SKPst ⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,6 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst ⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,4 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriisi suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 4,0 %-lt SKPst 2024. aastal 3,2 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ei lange 2021. aasta stabiilsusprogrammi perioodi jooksul kavakohaselt taas alla 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt +0,9 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,9 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema neutraalne panus ⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst. Praegune hinnanguline kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv on 2½ %. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad hoogustada Hispaania potentsiaalset majanduskasvu.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 113,3 %-lt SKPst 2024. aastal 112,1 %-le SKPst. Võttes arvesse kõrget võla suhtarvu, mis prognoosi kohaselt langeb aja jooksul üksnes järk-järgult, ohustavad keskpikas perspektiivis Hispaaniat suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.

⁽⁶⁾ Miinusmärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,5 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks ja sisaldama keskpika perioodi suuniste raames mõningaid diferentseeritud kvantitatiivseid elemente. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Hispaania on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB HISPAANIAL TEHA JÄRGMIST.

1. Kasutada 2022. aastal taaste- ja vastupidavusrahastust lisainvesteeringute rahastamiseks, et toetada majanduse taastumist, järgides samal ajal konservatiivset eelarvepoliitikat. Säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luksemburg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Prantsusmaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/10)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Prantsusmaal võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ning tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Prantsusmaal, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitusel kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Prantsusmaa 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Prantsusmaa 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 62).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Prantsusmaa eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitusetega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust. Siiski näib, et mõningad meetmed ei olnud ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikaasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamist. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seis, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Prantsusmaa esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Prantsusmaa valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 9,2% sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 115,7%ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -6,2% SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,3% SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Prantsusmaa ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsesest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 17,4% SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 6%ga SKPst.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealus aruandes käsitletakse Prantsusmaa eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (3 % SKPst) ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (60 % SKPst) ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei olnud täidetud.
- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on SKP kasv 2021. ja 2022. aastal vastavalt 5 % ja 4 %, samas kui komisjoni prognoosi kohaselt suureneb SKP nendel aastatel 5,7 % ja 4,2 %. 2021. aastaks komisjoni eeldatav suurem kasv on tingitud sisenõudluse ja netoekspordi suuremast panusest majanduskasvu võrreldes 2021. aasta stabiilsusprogrammis esitatuga. Täpsemalt eeldab komisjon, et eratarbimine on vähem dünaamiline, samas kui investeeringud ja eksport peaksid kasvama kiiremini kui 2021. aasta stabiilsusprogrammis esitatud makromajandusliku stsenaariumi puhul. 2022. aastaks komisjoni prognoositud suurem kasv on peamiselt tingitud netoekspordi suuremast panusest majanduskasvu, samas kui sisenõudluse üldine panus peaks olema üldjoontes sarnane 2021. aasta stabiilsusprogrammis esitatuga.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 9,2 %-lt SKPst 2021. aastal 9,0 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 117,8 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 6,2 % SKPst, mis kajastab kaalutlusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 4,0 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Prantsusmaa võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Prantsusmaa 2020. ja 2021. aastal võetud meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Mõni meede, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutlusõiguse alusel vastu võttis ja millest on 2022. aasta puhul teada antud, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju esialgse hinnangu kohaselt ligikaudu 1 % SKPst, seisnedes peamiselt tootmismaksude püsivas vähendamises, riigiteenistujate palgatõus (peamiselt tervisesüsteemis) ja kapitalisiiretes. Kõnealused mitteajutised meetmed hõlmavad ka investeeringuid mahus ligikaudu $\frac{1}{10}$ % SKPst, mis peaksid toetama keskpika perioodi potentsiaalset majanduskasvu ja seega kestlikkust.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,7 % SKPst 2021. aastal ja 0,9 % SKPst alates 2022. aastast. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi 2021. ja 2022. aastal eelarveprognoosides arvesse võetud vastavalt 0,8 % ja 0,4 % SKPst.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ^(?) ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.

^(?) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (17) Prantsusmaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,3 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 116,3 %-le SKPst. Võlaprognos on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas, kuid puudujäägiprognos ületab komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi, peamiselt seetõttu, et komisjon eeldab 2021. aastal väiksemat eelarvepuudujääki ja 2021. aasta stabiilsusprogrammis on lähtutud mõnevõrra vähem soodsast makromajanduslikust stsenaariumist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnangute kohaselt neutraalne⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,3 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriisi suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 4,4 %-lt SKPst 2024. aastal 3,9 %-le, 2025. aastal 3,5 %-le ja 2026. aastal 3,2 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ei ületa seega kavakohaselt 2027. aastal enam 3 % SKPst, kui see jõuab 2,8 %ni SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,4 % SKPst. Programm ei sisalda teavet, mida on vaja, et hinnata liidu rahastatavate kulude, riiklikult rahastatavate investeeringute ja riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude panust üldisesse eelarvepoliitikasse. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 2 ¼ %⁽⁸⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Prantsusmaa potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.

⁽⁶⁾ Miinusmärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

- (20) Valitsemissektori võla suhtarv tõuseb 2023. aasta 117,2%-lt SKPst 2024. aastal 118,0%-le ja 2025. aastal 118,3%-le ning väheneb seejärel 2026. ja 2027. aastal vastavalt 118,2%-le ja 117,7%-le SKPst. Võttes arvesse kõrget võla suhtarvu, mis prognoosi kohaselt langeb aja jooksul üksnes järk-järgult, järeldatakse, et keskpikas perspektiivis ohustavad Prantsusmaad suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Prantsusmaa on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovituselga,

SOOVITAB PRANTSUSMAAL TEHA JÄRGMIST:

1. Kasutada 2022. aastal taaste- ja vastupidavusrahastat lisainvesteeringute rahastamiseks, et toetada majanduse taastumist, järgides samal ajal konservatiivset eelarvepoliitikat. Säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luksemburg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Horvaatia 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2021/C 304/11)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimisel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Horvaatial võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitati Horvaatial, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Horvaatia riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Horvaatia 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 68).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (4) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid, koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (5) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) Horvaatia esitas 29. aprillil 2021 oma 2021. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 8.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Horvaatia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 7,4 % sisemajanduse koguproduktist ning valitsemissektori võlg suurenes 88,7 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -8,1 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,8 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Horvaatia ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otseselt ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 4,6 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (8) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Selles aruandes käsitletakse Horvaatia eelarve seisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei olnud täidetud.
- (9) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aasta puhul realistlik ja 2022. aasta puhul soodne. Eelkõige on selle kohaselt majanduskasv mõnevõrra suurem kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis 2021. aastal (5,2 %, mitte 5 %) ja eriti 2022. aastal (6,6 %, mitte 6,1 %). See tuleneb eeskätt positiivsemast hinnangust kodumajapidamiste tarbimisele ja investeeringutele, samas kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoos on veidi optimistlikum ekspordi panuse suhtes.
- (10) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 7,4 %-lt SKPst 2021. aastal 3,8 %-le SKPst ning võla suhtarv väheneb 2021. aastal 86,6 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) -4,6 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Seevastu komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ei vähene

eelarvepuudujääk 2021. aastal nii palju (4,6 % SKPst). Erinevused on kõige silmatorkavamad tulude poolel, kus 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt ületab taastumine tuntuvalt SKP nominaalkasvu. Samal ajal eeldatakse, et kulused mõjutavad, olgugi et erakorraliselt, Zagrebi ja Petrinja 2020. aasta maavärinate järgsed ülesehitustööd.

- (11) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Horvaatia võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Horvaatia 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutlusõiguse alusel vastu võttis, on enamasti ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt ligikaudu 0,3 % SKPst ja need meetmed on peamiselt jooksvad kulud.
- (12) 2021. aasta lähenemisprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,4 % SKPst 2021.aastal, 1,9 % SKPst 2022. aastal, 2,4 % SKPst 2023. aastal, 2,3 % SKPst 2024. aastal, 1,7 % SKPst 2025. aastal ja 1 % SKPst 2026. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides 2021. ja 2022. aastal arvesse võetud üldjoontes sarnases tempos.
- (13) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ^(?) ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (14) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutlusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (15) Horvaatia 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 2,6 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud tulude olulisest kasvust ning 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 82,5 %-le SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt suureneb 2022. aastal eelarvepuudujääk (3,2 % SKPst) ja võla

^(?) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

suhtarv (82,9 % SKPst), kusjuures erinevus on suuresti tingitud 2021. aasta baasefektist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt - 2,4 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 1,5 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,8 protsendipunkti SKPst.

- (16) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (17) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 1,9 %-lt SKPst 2024. aastal 1,5 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt - 0,1 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavad kulud peaks andma pärssiva panuse 0,6 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaks andma pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks andma ekspansiivse panuse 0,6 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 3¼ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Horvaatia potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (18) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 79,5 %-lt SKPst 2024. aastal 76,8 %-le SKPst. Horvaatiat ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (19) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (20) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järeelmeetmeid, mida Horvaatia on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB HORVAATIAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Hoida riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv kontrolli all.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS

18. juuni 2021

milles esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2021/C 304/12)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Itaalia võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Itaaliale, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Itaalia 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 74).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Itaalia eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust. Mõni meede aga tundunud olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahistu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahistust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahistut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seis, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahistu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahistust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Itaalia esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Itaalia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 9,5 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 155,8 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli 8,0 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Itaalia ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 24,8 % SKPst; selle likviidsustoetuse tegelik kasutuselevõtt oli 2020. aastal ligikaudu võrdväärne 7 %ga SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Itaalia eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud ja võlakriteerium samuti mitte.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on SKP reaalkasv 2021. aastal 4,5 % ja 2022. aastal 4,8 %. Seevastu komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv mõnevõrra väiksem, 2021. aastal 4,2 % ja 2022. aastal 4,4 %, peamiselt seetõttu, et 2021. ja 2022. aastal eeldatakse taaste- ja vastupidavuskavas esitatud viimaste andmete põhjal taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste vähemal määral kasutamist.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 9,5 %-lt SKPst 2021. aastal 11,8 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 159,8 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) 10,4 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Itaalia võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Itaalia 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Mõni meede, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju esialgse hinnangu kohaselt ligikaudu 1 % SKPst, sealhulgas peamiselt sotsiaalkindlustusmaksete vähendamine vaesemates piirkondades, maksukrediidi laiendamine palgatulule ja peretoetuse kehtestamine. Kõnealused mitteajutised meetmed hõlmavad ka investeringuid mahus ligikaudu 1/3 % SKPst, mis peaksid toetama keskpika perioodi potentsiaalset majanduskasvu ja seega kestlikkust.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et investeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,6 % SKPst 2021. aastal, 0,9 % SKPst 2022. aastal, 1,4 % SKPst 2023. aastal, 0,5 % SKPst 2024. aastal ja 0,2 % SKPst 2025. aastal. 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse ka, et investeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate laenudega mahus 0,3 % SKPst 2020. aastal, 0,8 % SKPst 2021. aastal, 0,9 % SKPst 2022. aastal, 0,7 % SKPst 2023. aastal, 1,3 % SKPst 2024. aastal, 1,2 % SKPst 2025. aastal ja 1,0 % SKPst 2026. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ei ole neid toetusi eelarveprognoosides täiel määral arvesse võetud, kooskõlas 2021. aasta stabiilsusprogrammist hiljem valmis saanud riiklikus taaste- ja vastupidavuskavas esitatud uuemate andmetega. Selle asemel eeldatakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis, et investeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,3 % SKPst 2021. aastal ja 0,7 % SKPst 2022. aastal.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada⁽³⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispiirangute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri

⁽³⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

ülekanneid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusraha-
hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel
võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale
vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur
soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu
riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Itaalia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,9 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest ja automaatsete stabilisaatorite väiksemast toest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 156,3 %-le SKPst. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusraha-
hastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -2,2 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusraha-
hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,4 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,3 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 1,3 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriisi suurenendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 4,3 %-lt SKPst 2024. aastal 3,4 %-le SKPst. Seega ei naase valitsemissektori eelarvepuudujääk kavakohaselt programmiperioodi jooksul tasemele alla 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusraha-
hastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,4 % SKPst⁽⁸⁾. Taaste- ja vastupidavusraha-
hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,4 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁹⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse põhinevad tulumeetmed) peaks olema neutraalne panus. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 2 %⁽¹⁰⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Itaalia potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 155 %-lt SKPst 2024. aastal 152,7 %-le SKPst. Võttes arvesse kõrget võla suhtarvu, mis prognoosi kohaselt langeb aja jooksul üksnes järk-järgult, järeldatakse, et keskpikas perspektiivis ohustavad Itaaliat suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.

⁽⁶⁾ Miinusmärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Selles põhjenduses esitatud hinnangud põhinevad üksikasjalikel eelarveprognoosidel, mille Itaalia esitas 2021. aasta stabiilsusprogrammi. Kui valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg välja jätta, ei ole Itaalia esitatud prognoosides 2021. aasta mais teatatud eelarvepaketti arvesse võetud. See 20. mail 2021 vastu võetud pakett sisaldas 2021. aastaks täiendavat erakorralist toetust, samuti muid eelolevatel aastatel investeerimisprojektide riiklikuks rahastamiseks ette nähtud ressursse.

⁽⁹⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽¹⁰⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järeloometmeid, mida Itaalia on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB ITAALIAL TEHA JÄRGMIST:

1. Kasutada 2022. aastal taaste- ja vastupidavusrahasut lisainvesteeringute rahastamiseks, et toetada majanduse taastumist, järgides samal ajal konservatiivset eelarvepoliitikat. Säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Piirata riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/13)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Küprosel võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Küprosel, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Küprose 2020. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 82).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Küprose eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahistu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahistust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahistust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahistu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahistust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeeringuprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Küpros esitas 29. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Küprose valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 5,7 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 118,2 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -7,6 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,6 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Küpros ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 1,9 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Küprose eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei olnud täidetud.
- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul soodne. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks Küprose reaalne SKP kasvama 2021. aastal 3,1 % ja 2022. aastal 3,8 %. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks Küprose majandus kasvama 2021. aastal 3,6 % ja 2022. aastal 3,8 %. 2021. aasta stabiilsusprogrammi suhteliselt kõrgem kasvumäär 2021. aastal on tingitud suuremast eratarbimisest.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 5,7 %-lt SKPst 2021. aastal 4,7 %-le SKPst ning võla suhtarv langeb 2021. aastal 111,9 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 6,5 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,4 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Küpros võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Küprose 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on valdavalt ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,6 % SKPst 2021. aastal, 0,4 % SKPst 2022. aastal, 0,4 % SKPst 2023. aastal ja 0,4 % SKPst 2024. aastal. Seevastu eeldatakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis, et taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvate reformide ja investeeringute kogumõju eelarvele on 2021. aastal 0,3 % ja 2022. aastal 0,5 % SKPst.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽³⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekvade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealusel kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusra-

⁽³⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Küprose 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 0,9 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 103,9 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist väiksemad. Komisjoni prognoosi kohaselt on puudujääk 2 % SKPst, mis on peamiselt tingitud eeldatavalt suurematest kuludest ja väiksematest tuludest, ning valitsemissektori võla suhtarv SKPsse on 2022. aastal 106,6 %. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt - 0,3 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,4 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriisi suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali, majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt suureneb valitsemissektori eelarveülejääk 2023. aasta 0,1 %-lt SKPst 2024. aastal 1,6 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 2,8 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaks andma pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks andma pärssiva panuse 2,8 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 3½ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Küprose potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 99,5 %-lt SKPst 2024. aastal 92,9 %-le SKPst. Küprost ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansioonile eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiooniline panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Küpros on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB KÜPROSEL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahasust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas tugevdades vajaduse korral kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Läti 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/14)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda iga liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Lätil võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Lätil, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Läti 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Läti 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 89).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Läti eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241⁽⁴⁾, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Ühtlasi aitab see lähiajal taastada riigi rahanduse soodsama seisundi ning tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis soodustada majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamist. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid liikmesriigid, kelle rahanduse jätkusuutlikkust ohustavad riskid on väikesed, koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunitletakse ümber, et saavutada keskpika perioodi jooksul usaldusväärne eelarvepositsioon, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada riigi rahanduse kestlikkuse keskpikas perspektiivis.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Läti esitas 15. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Läti valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 4,5 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 43,5 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -4 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,5 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Läti ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 1,7 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Läti eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognoside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. SKP reaalkasvu prognoosid on 2021. aasta stabiilsusprogrammis komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga võrreldes väiksemad peamiselt väiksema ekspordikasvu tõttu. Lisaks prognoositakse 2021. aasta stabiilsusprogrammis tööhõive suuremat langust 2021. aastal ja majanduse aeglasemat taastumist 2022. aastal kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 5,4 %-lt SKPst 2020. aastal 9,3 %-le SKPst 2021. aastal ning valitsemissektori võla suhtarv suureneb 2021. aastal 48,9 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 8,7 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 2,9 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Puudujäägi- ja võlaprognos on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad. 2021. aasta stabiilsusprogrammis prognoositakse kulude ja eelkõige muude kulude suuremat kasvu kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis. Lisaks on tulude dünaamika komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis soodsam, mis on kooskõlas komisjoni prognoosis sisalduva optimistlikuma makromajandusliku stsenaariumiga.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Läti võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Läti 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Mõni meede, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt 1 % SKPst, seisnedes peamiselt avaliku sektori, eelkõige tervishoiutöötajate palgatusus.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,1 % SKPst 2021. aastal, 0,8 % SKPst 2022. aastal ja 0,8 % SKPst 2023. aastal. 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavad kulud koonduvad pisut rohkem hilisemasse perioodi, sest suuremad kulutused on planeeritud 2024. ja 2025. aastaks. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognosides arvesse võetud.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriski vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispäringute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Läti 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 2,7 %-le SKPst tingituna peamiselt sellest, et lõpetatakse 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutised toetusmeetmed. Valitsemissektori võla suhtarv peaks 2022. aastal suurenema 50,3 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad, seda peamiselt komisjoni prognoosis kajastatud soodsama makromajandusliku stsenaariumi tõttu. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,8 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,6 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,3 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,5 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 1,3 %-lt SKPst 2023. aastal 0,3 %-le SKPst 2024. aastal. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt +1,4 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 2023. ja 2024. aastal keskmiselt 0,3 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 1 protsendipunkt SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 4¾ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Läti potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks vähenema 48,8 %-lt SKPst 2023. aastal 48,5 %-le SKPst 2024. aastal. Läti puhul leitakse, et keskpikas perspektiivis on riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid väikesed, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud Läti 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Läti on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

SOOVITAB LÄTIL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Hoida riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv kontrolli all.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS

18. juuni 2021

milles esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2021/C 304/15)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Leedul võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Leedul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Leedu 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 95).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Leedu eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust. 21. detsembril 2020 esitas Leedu 2021. aasta ajakohastatud eelarvekava. Komisjon oli seisukohal, et Leedu ajakohastatud eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik ajakohastatud eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust. Siiski näis, et mõni meede ei ole ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamist. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seis, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid liikmesriigid, kelle rahanduse kestlikkust ohustavad riskid on väikesed, koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeeringuprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunitletakse ümber, et saavutada keskpika perioodi jooksul usaldusväärne eelarvepositsioon, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada riigi rahanduse kestlikkuse keskpikas perspektiivis.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Leedu esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Leedu valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 7,4 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 47,3 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 8,0 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutlusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 7,1 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Leedu ettevõtetele ja kodumajapidamistele

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 2,7 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.

- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Leedu eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.
- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. Prognoositav reaalse SKP kasv on 2021. aastal 2,6 % ja 2022. aastal 3,2 %. Makromajanduslikus stsenaariumis ei võetud arvesse taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavaid investeeringuid. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks reaalne SKP kasvama 2021. aastal 2,9 % ja 2022. aastal 3,9 %. Komisjoni prognoositav SKP on suurem peamiselt seetõttu, et eeldatakse sisenõudluse kiiremat taastumist, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavaid investeeringuid.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 7,4 %-lt SKPst 2020. aastal 8,1 %-le SKPst 2021. aastal ning valitsemissektori võla suhtarv suureneb 2021. aastal 52,1 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 8,9 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 5,2 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga, milles eeldatakse, et valitsemissektori eelarvepuudujääk jõuab 2021. aastal 8,2 %ni SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPse peaks saavutama 51,9 % taseme.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Leedu võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Leedu 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Mõni meede, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju esialgse hinnangu kohaselt 1 % SKPst, seisnedes peamiselt avaliku sektori palkade, pensionide ja muude hüvitiste suurenemises.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,3 % SKPst 2021. aastal, 0,8 % SKPst 2022. aastal, 1,0 % SKPst 2023. aastal ja 0,9 % SKPst 2024. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriski vähenedes erakorraliselt abilit sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispirangute ja tarneahela häirete tõttu

(5) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Leedu 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 6,0 %-le SKPst tingituna peamiselt sellest, et lõpetatakse 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutised toetusmeetmed. Valitsemissektori võla suhtarv peaks 2022. aastal suurenema 54,2 %-le SKPst. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga, milles eeldatakse, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 6,0 %, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPse peaks saavutama 54,1 % taseme. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt - 2,0 % SKPst ⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,5 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,3 protsendipunkti SKPst ⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 1,8 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 4,0 %-lt SKPst 2023. aastal 2,2 %-le SKPst 2024. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega 2024. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt + 2,1 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst ⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 1,9 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 5¼ % ⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Leedu potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks jääma 2023. ja 2024. aastal tasemele 57,9 % SKPst. Leedut ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks ja sisaldama keskpika perioodi suuniste osana mõningaid diferentseeritud kvantitatiivseid elemente. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Leedu on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB LEEDUL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Hoida riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv kontrolli all.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitse süsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/16)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimused et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Luksemburgil võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Luksemburgil, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Luksemburgi 2020. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 101).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Luksemburgi eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamist. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid liikmesriigid, kelle rahanduse jätkusuutlikkust ohustavad riskid on väikesed, koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunitletakse ümber, et saavutada keskpika perioodi jooksul usaldusväärne eelarvepositsioon, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada riigi rahanduse kestlikkuse keskpikas perspektiivis.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Luksemburg esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Luksemburgi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 4,1 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 24,9 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -6,6 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,6 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Luksemburg ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 5,7 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Luksemburgi eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aasta puhul realistlik ja 2022. aasta puhul soodne. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv olema 2021. aastal 4,0%; komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on kasv aga 4,5%, sest arvestatud on sisenõudluse ja netoekspordi suurema panusega majanduskasvu. 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et 2022. aastal kasvab reaalne SKP 4,0%, tulenevalt netoekspordi suuremast panusest kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis prognoositud 3,3%.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 4,1%-lt SKPst 2020. aastal 2,0%-le SKPst 2021. aastal ning valitsemissektori võla suhtarv suureneb 26,8%-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriiseelse tasemega (2019) - 4,3% SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 0,6% SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on võla suhtarv 2021. aastal sarnane, kuid eelarvepuudujääk paraneb rohkem, jõudes 0,3%ni SKPst, seda peamiselt seoses avaliku sektori kulutuste suurema vähenemisega.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Luksemburg võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Luksemburgi 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on valdavalt ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis ei sisaldu veel taaste- ja vastupidavusrahastust saadud toetused. Selle asemel – ja riikliku taaste- ja vastupidavuskava kohta piisavalt üksikasjaliku teabe puudumisel – eeldatakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis, et taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavad kulud, mis moodustavad ligikaudu 0,03% SKPst aastas, integreeritakse lihtsustatult ja lineaarselt.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada^(?) ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispäringute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel

^(?) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Luksemburgi 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 1,3 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud valitsemissektori tulude suurenemisest ning sotsiaalkulude vähenemisest, tulenevalt 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv peaks 2022. aastal suurenema 28,0 %-le SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis prognoositakse väiksemat eelarvepuudujääki (0,1 %) ja võla suhtarvu (26,8 %). Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,2 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks jääma muutumatuks. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,4 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupanuvõime edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 0,4 %-lt SKPst 2023. aastal 0,0 %-le SKPst 2024. aastal ja muutub 2025. aastal ülejäägiks 0,4 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogramm ei sisalda teavet, mida on vaja 2023. ja 2024. aasta üldise eelarvepoliitika hindamiseks. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 5 %⁽⁸⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Luksemburgi potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks vähenema 28,4 %-lt SKPst 2023. aastal 28,2 %-le SKPst 2024. aastal. Luksemburgi ohustavad keskpikas perspektiivis väikesed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Luksemburg on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB LUKSEMBURGIL TEHA JÄRGMIST:

1. Järgida 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.

⁽⁶⁾ Miinusmärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2021/C 304/17)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimisel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Ungaril võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Ungaril, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241 ⁽⁴⁾, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Ungari 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 107).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (4) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seis, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (5) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) Ungari esitas 30. aprillil oma 2021. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 8.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Ungari valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 8,1 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 80,4 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 5,9 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 6,3 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Ungari ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on ligikaudu 6,8 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne ½ %ga SKPst.
- (8) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Ungari eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei olnud täidetud.
- (9) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on SKP reaalkasv 2021. aastal 4,3 % ja 2022. aastal 5,2 %, mis on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis kavandatust aeglasem, peamiselt seetõttu, et ekspordi ja eratarbimise taastumine on olnud oodatust aeglasem. 2021. aasta lähenemisprogrammis prognoositud SKP nominaalkasv ja peamised maksubaasid, sealhulgas töötajate hüvitised ja eratarbimine, on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga võrreldes 2021. aastal veidi väiksemad ja 2022. aastal üldjoontes samad.
- (10) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 8,1 %-lt SKPst 2021. aastal 7,5 %-le SKPst ning võla suhtarv väheneb 2021. aastal 79,9 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 5,1 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,0 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on 2021. aastal väiksem eelarvepuudujääk (6,8 % SKPst) ja väiksem võla suhtarv (78,6 % SKPst), kajastades suuremat majanduskasvu ja maksutulu kasvu.

- (11) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Ungari võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Ungari 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Mõni meede, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt 2 % SKPst ja need meetmed on peamiselt tervishoiutöötajate palgatõus, 13. pensioni järkjärguline taaskehtestamine ja alla 25aastaste töötajate suhtes kohaldatav üksikisiku tulumaksu vabastus.
- (12) 2021. aasta lähenemisprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,9 % SKPst 2021. aastal, 0,9 % SKPst 2022. aastal, 1,0 % SKPst 2023. aastal, 0,6 % SKPst 2024. aastal ja 0,4 % SKPst 2025. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ei ole neid toetusi eelarveprognoosides täiel määral arvesse võetud, sest selle ajakohastamise ajaks ei olnud riikliku taaste- ja vastupidavuskava kohta piisavalt üksikasjalikku teavet. Selle asemel eeldatakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis, et alates 2021. aasta teisest poolest kuni 2026. aastani kasutatakse taaste- ja vastupidavusrahastu tegevusaja jooksul kõik toetuste assigneeringud ära lineaarselt. Seega ulatuvad taaste- ja vastupidavusrahastust saadud toetustest rahastatavad investeeringud ja reformid komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis 2021. aastal 0,4 % ni ja 2022. aastal 0,8 %ni.
- (13) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (14) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (15) Ungari 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,9 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud majanduse taastumisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 79,3 %-le SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepuudujääk (4,5 %) ja võla suhtarv (77,1 %) väiksemad, mis on tingitud suuremast majanduskasvust ja maksutulust ning sellest, et 2021. aasta puhul

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

lähtuti väiksemast puudujäägist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt + 0,7 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 1,0 protsendipunkti SKPst.

- (16) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali, majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (17) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 3,9 %-lt SKPst 2024. aastal 3,0 %-le SKPst ja 2025. aastal 2,0 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega 2024. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt + 0,3 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,4 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaksid andma ekspansiivse panuse 0,6 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 6,75 %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Ungari potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (18) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 77,5 %-lt SKPst 2024. aastal 75,7 %-le SKPst ja 2025. aastal 73,1 %-le SKPst. Ungarit ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (19) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (20) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järelemeetmeid, mida Ungari on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB UNGARIL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

3. Pöörata nii riigi eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS

18. juuni 2021

milles esitatakse nõukogu arvamus Malta 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2021/C 304/18)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Maltal võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Maltal, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Malta 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 116).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Malta eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seis, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Malta esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Malta valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 10,1 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 54,3 %ni SKPst. Esmene eelarvepositsioon halvenes aastaga 10,6 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 5,7 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Malta ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 3,9 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal võrdne 1 %ga SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Malta eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aasta puhul ettevaatlik ja 2022. aasta puhul soodne. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on SKP reaalkasv 2021. aastal 3,8% ja kiireneb 2022. aastal 6,8%ni. Kasvu taga oleks 2021. aastal üksnes sisenõudlus, samas kui 2022. aastal annaks positiivse panuse ka välissektor. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis eeldatakse, et majanduskasv on sujuvam ning SKP kasvab 2021. ja 2022. aastal vastavalt 4,6% ja 6,1%. Komisjoni majanduskasvu prognoosi profiili erinevusi selgitavad suures osas 2021. aastal era- ja avaliku sektori tarbimise optimistlikum väljavaade ja 2022. aastal investeeringute tagasihoidlikum kasv.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 10,1%-lt SKPst 2020. aastal 12,0%-le SKPst 2021. aastal ning valitsemissektori võla suhtarv suureneb 2021. aastal 65,0%-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) 12,5% SKPst, mis kajastab kaalutlusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 5,6% SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Malta võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Malta 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutlusõiguse alusel vastu võttis, on enamasti ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et investeeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,3% SKPst 2021. aastal, 0,8% SKPst 2022. aastal, 0,6% SKPst 2023. aastal, 0,3% SKPst 2024. aastal ja 0,1% SKPst 2025. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ei ole neid toetusi eelarveprognoosides täiel määral arvesse võetud, sest selle ajakohastamise ajaks ei olnud riikliku taaste- ja vastupidavuskava kohta piisavalt üksikasjalikku teavet. Selle asemel eeldatakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis, et taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavad kulud integreeritakse lihtsustatult ja lineaarselt.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada^(?) ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutlusõiguse alusel

(?) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Malta 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,6 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv peaks tõusma 65,8 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt 2,1 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,8 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 3,9 %-lt SKPst 2024. aastal 2,9 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega 2024. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 1,3 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,4 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 5½ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Malta potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 66 %-lt SKPst 2024. aastal 65,6 %-le SKPst. Maltat ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Malta on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovituselga,

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansioonile eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 1,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,5 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

SOOVITAB MALTAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahasust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii riigi eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas tugevdades asjakohasel juhul kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/19)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Madalmaadel võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Madalmaadel, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturumõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Madalmaade 2020. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 122).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Madalmaade eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitusetega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust. Siiski näis, et mõni meede ei ole ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusraha abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusraha antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamist. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusraha arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitika tuleks arvesse võtta taastumise seisuga, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid liikmesriigid, kelle rahanduse kestlikkust ohustavad riskid on väikesed, koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusraha mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusraha antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeeringuprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitika võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada riigi rahanduse kestlikkuse keskpikas perspektiivis.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ühtlasi seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Madalmaad esitasid 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Madalmaade valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 4,3 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 54,5 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli 6,0 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,0 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andsid Madalmaad ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otseselt ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 5,3 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 2 %ga SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Madalmaade eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik ning komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoos näitab suuremat eratarbimise kasvu nii 2021. kui ka 2022. aastal (2021. aastal 0,5 protsendipunkti ja 2022. aastal 0,4 protsendipunkti suurem) ning suuremat kasvu kapitali kogumahutuses põhivarasse 2022. aastal (0,3 protsendipunkti suurem). Seda suundumust tasakaalustab komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis suurem impordi kasv, mille tulemuseks on positiivne netoimport, samas kui 2021. aasta stabiilsusprogrammis prognoositakse negatiivset netoimporti.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 4,3 %-lt SKPst 2020. aastal 5,9 %-le SKPst 2021. aastal ning valitsemissektori võla suhtarv suureneb 2021. aastal 58,6 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) 8,2 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 1,9 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2021. aastal 5,0 %-le SKPst ning võla suhtarv suureneb 2021. aastal 57,9 %-le SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoos põhineb eelarve täitmise andmetel, mis näitavad 2020. aastal suuremaid tulusid, mis peaksid jääma 2021. aastal sarnaseks. Väiksem prognoositud puudujääk viib väiksema võlatasemeni.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Madalmaad võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Madalmaade 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Mõni meede, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteaajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt ligi 1 % SKPst, kusjuures nende kõigi puhul on tegemist kapitalisiretega, peamiselt riiklikust kasvufondist (Nationaal Groeifonds).
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis ei sisaldu veel taaste- ja vastupidavusrahastust saadud toetused. Riikliku taaste- ja vastupidavuskava kohta piisavalt üksikasjalike andmete puudumisel eeldati komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate kulude lihtsustatud ja lineaarset integreerimist.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel

(5) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Madalmaade 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 1,8 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud majanduse taastumisest ning 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv peaks 2022. aastal vähenema 56,9 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,4 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,2 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 1,4 %-lt SKPst 2023. aastal 1,1 %-le SKPst 2024. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks 2022. aastal langema taas alla 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogramm ei sisalda teavet, mida on vaja 2023. ja 2024. aasta üldise eelarvepoliitika hindamiseks. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 3 %⁽⁸⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Madalmaade potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks vähenema 56,0 %-lt SKPst 2023. aastal 55,3 %-le SKPst 2024. aastal. Madalmaid ohustavad keskpikas perspektiivis väiksed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järeelmeetmeid, mida Madalmaad on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB MADALMAADEL TEHA JÄRGMIST:

1. Järgida 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.

⁽⁶⁾ Miinusmärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,3 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

Nõukogu soovitus**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Austria 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/20)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Austriat võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Austriat, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitusel peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Austria 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Austria 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 129).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Austria eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241 (*), millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti suurendab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriiskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse jätkusuutlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Austria esitas 28. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Austria valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 8,9 % sisemajanduse koguproduktist ning valitsemissektori võlg suurenes 83,9 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 9,6 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 6,8 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Austria ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 3,5 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 2 %ga SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Austria eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei olnud täidetud.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv olema 2021. aastal mõõdukas ehk 1,5 % ja taastuma 2022. aastal kiiresti jõudes uuesti 4,7 %-le. Võrdluseks, komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on reaalkasv 2021. aastal 3,4 % ja 2022. aastal 4,3 %. Kahe prognoosi erinevus tuleneb peamiselt nende erinevatest aruandekuupäevadest, mis võimaldasid komisjoni prognoosides arvesse võtta 2021. aasta aprilli lõpus avaldatud ja prognoositust paremat esimese kvartali SKP kiirhinnangut. Lisaks võetakse komisjoni prognoosides arvesse 2021. aasta aprillis riigi mõningates piirkondades toimunud piirangute leevendamist ja valitsuse teadaannet piirangute märkimisväärse leevendamise kohta alates 2021. aasta mai keskpaigast.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 8,9 %-lt SKPst 2021. aastal 8,4 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 89,6 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 9,2 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 5,8 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist mõnevõrra vähem soodsad. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2021. aastal vähenema 7,6 %-le SKPst, samas kui võla suhtarv peaks 2021. aastal suurenema 87,2 %-le SKPst. See tuleneb suures osas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis esitatud soodsamast makromajanduslikust stsenaariumist.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Austria võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Austria 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Mõni meede, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju esialgse hinnangu kohaselt 1 % SKPst ja need meetmed on peamiselt investeeringute edukustasu, kahaneva jäägi amortisatsioon ja füüsilise isiku tulumaksu vabastus, aga ka kapitalisiirded. Kõnealused mitteajutised meetmed hõlmavad ka investeeringuid mahus ligikaudu 0,1 % SKPst, mis peaksid toetama keskpika perioodi potentsiaalset majanduskasvu ja seega kestlikkust.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse, et investeeringuid ja reforme rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,02 % SKPst 2020. aastal, 0,1 % SKPst 2021. aastal, 0,3 % SKPst 2022. aastal, 0,3 % SKPst 2023. aastal ja 0,2 % SKPst 2024. aastal. Komisjoni kevadprognoosis võeti neid toetusi eelarveprognoosides täiel määral arvesse.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽²⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekvade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispriirangute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusra-

⁽²⁾ Elkkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata ka seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Austria 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 4,3 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud majanduse eeldatavalt tugevast reaal kasvust 4,7 % ning tööturu ja tugeva eratööstuse loodetavast taastumisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 88,1 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist mõnevõrra vähem soodsad. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal vähenema 3,0 %-le SKPst ja võla suhtarv peaks 2022. aastal vähenema 85,0 %-le SKPst. See tuleneb suure osas erinevast aluseks olevast makromajanduslikust stsenaariumist. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt neutraalne (0,0 % SKPst)⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema neutraalne panus⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema neutraalne panus.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupanuvõime edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikult taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 3,0 %-lt SKPst 2024. aastal 2,5 %-le SKPst. Seega ei ületa valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal enam 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,6 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaks andma neutraalse panuse⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaksid andma pärssiva panuse 0,4 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 3 %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Austria potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 88,1 %-lt SKPst 2024. aastal 87,6 %-le SKPst. Austriat ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvaliteetivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansioonile eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Austria on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB AUSTRIAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahasust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luksemburg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Poola 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2021/C 304/21)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas kõnealuses teatises oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskmises perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Poolal võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemia, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Poolal järgida juhul, kui majandustingimused võimaldavad, eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeeringuid.
- (3) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab ka saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Poola 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 135).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (4) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga hõlbustada eelarvepoliitika koordineerimist ning liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamist. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskmises perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (5) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) 30. aprillil 2021 esitas Poola oma 2021. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 8.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Poola valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 7,0 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 57,5 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 6,4 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 4,3 % ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Muutus valitsemissektori võla suhtes SKPsse tulenes ka sellest, et COVID-19 pandeemiast põhjustatud kriisi ohjamiseks emiteeris Poola arengufond võlakirju (4,3 % SKPst), millest osa on juba võetud arvesse 2020. aasta valitsemissektori eelarvepuudujäägis. Lisaks andis Poola ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 10,5 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (8) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Poola eelarve seisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud.
- (9) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on üldiselt ettevaatlik, eriti 2022. aasta puhul. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on SKP reaalkasv 2021. aastal 3,8 % ja 2022. aastal 4,3 %, mis tähendab komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga võrreldes aeglasemat taastumist ehk erinevus on 2021. aastal 0,2 protsendipunkti ja 2022. aastal 1,1 protsendipunkti. See tuleneb peamiselt asjaolust, et 2021. aasta lähenemisprogrammis esitatud keskne stsenaarium ei sisalda taaste- ja vastupidavusrahastu mõju Poola majandusele.
- (10) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 7,0 %-lt SKPst 2021. aastal 6,9 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 60,0 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi põhjal on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 6,4 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 2,5 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad. Erinevus tuleneb peamiselt 2021. aasta lähenemisprogrammis kavandatud suuremate kulutustest, muu hulgas COVID-19 pandeemia ohjamiseks võetud meetmetele.

- (11) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Poola võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Poola 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutlusõiguse alusel vastu võttis, on ajutised või kompenseerivad tasakaalustavaid meetmeid.
- (12) 2021. aasta lähenemisprogrammis ei sisaldu veel taaste- ja vastupidavusrahastust saadud toetused.
- (13) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (14) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutlusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (15) Poola 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 4,2 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 59,2 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad ja tuginevad eeldusele, et kulutused muu hulgas vahetarbimisele ja sotsiaalsiiretele, sealhulgas COVID-19 pandeemia ohjamise meetmetele, on suuremad. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt + 0,1 % SKPst ⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,3 protsendipunkti SKPst ⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

⁽⁶⁾ Miinusemargiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

- (16) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupanuvõime edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (17) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 3,2 %-lt SKPst 2024. aastal 2,5 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega 2024. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta lähenemisprogramm ei sisalda teavet, mida on vaja 2023. ja 2024. aasta üldise eelarvepoliitika hindamiseks. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 5¼ %⁽⁸⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Poola potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (18) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 58,7 %-lt SKPst 2024. aastal 57,9 %-le SKPst. Poolat ohustavad keskpikas perspektiivis väiksed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (19) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (20) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järeelmeetmeid, mida Poola on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB POOLAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipöoret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽⁸⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/22)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas kõnealuses teatises oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Portugalil võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Portugalil, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitusel kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide ulatust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Portugali 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 142).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Portugali eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab ka saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjon ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja selle kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Portugal esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Portugali valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 5,7 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 133,6 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli –6 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus ligi 3 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Portugal ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on ligi 4 % SKPst. Komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 3½ %ga SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Portugali eelarve seisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud ja võlakriteerium samuti mitte.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv suurenema 2021. aastal 4 % ja 2022. aastal 4,9 %. See on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas. Eriti rängalt said COVID-19 kriisist kannatada kontaktimahukad sektorid. Kuna Portugali majandus sõltub väga palju välituristidest ning turismi taastumisega seotud ebakindlus on jätkuvalt suur, jäävad makromajanduslikke väljavaateid ohustavad langusriskid püsima.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 5,7 %-lt SKPst 2021. aastal 4,5 %-le SKPst ning võla suhtarv langeb 2021. aastal 128 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) –5 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Portugal võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Portugali 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Mõni meede, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteaajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt 1 % SKPst ja need meetmed on peamiselt jooksvad kulud. Kõnealused mitteaajutised meetmed hõlmavad ka investeeringuid mahus ligikaudu $\frac{1}{10}$ % SKPst, mis peaksid toetama keskpika perioodi potentsiaalset majanduskasvu ja seega kestlikkust.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega, mis ulatuvad 2021. aastal 0,3 %ni SKPst, 2022. aastal 1,3 %ni SKPst, 2023. aastal 1,5 %ni SKPst, 2024. aastal 1,3 %ni SKPst ja 2025. aastal 1,1 %ni SKPst. Peale selle eeldatakse 2021. aasta stabiilsusprogrammis, et taaste- ja vastupidavusrahastu raames saadud laenude maht on 2021. aastal 0,7 % SKPst, 2022. aastal 0,2 % SKPst ja ajavahemikul 2023–2025 igal aastal 0,1 % SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽³⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekadade hindamisel kasutatud lähenemisi viisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri

⁽³⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastamiseks.

ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusraha-
hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel
võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale
vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur
soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu
riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Portugali 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal
3,2 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest
ning majanduse oodatavast taastumisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb 2022. aastal 123 %-le SKPst. Need
prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt
ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju,
mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja
vastupidavusraha-
hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema
0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus
0,2 protsendipunkti SKPst (?). Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud
kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,7 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on
parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku
eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas
kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriisi suurendanud selliste reformide
tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on
seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti
viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse ning rohe- ja digipöörde
edendamise eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete
struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuu-
dujääk 2023. aasta 2,2 %-lt SKPst 2024. aastal 1,6 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega
2023. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi
kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu
eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusraha-
hastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega
rahastatavate kulude positiivne panus peaks jääma samaks. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema
ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst (?). Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on
maha arvatud kaalutusõigusele põhinevad tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,3 protsendipunkti SKPst.
Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 3 % (?). See hinnang
ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Portugali potentsiaalset
majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 120,7 %-lt SKPst 2024. aastal 117,1 %-le SKPst. Suure võla
suhtarvu põhjal, mis peaks prognooside kohaselt aja jooksul järk-järgult vähenema, järeldatakse, et keskpikas
perspektiivis ohustavad Portugali suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla
jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid
kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks
ajaks piisavalt vähenenud.

(⁶) Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab
ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

(⁷) Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

(⁸) Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.

(⁹) Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Portugal on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB PORTUGALIL TEHA JÄRGMIST:

1. Kasutada 2022. aastal taaste- ja vastupidavusrahastat lisainvesteeringute rahastamiseks, et toetada majanduse taastumist, järgides samal ajal konservatiivset eelarvepoliitikat. Säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Piirata riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii riigi eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2021/C 304/23)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskmises perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 3. aprillil 2020 võttis komisjon eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmata jätmise tõttu 2019. aastal vastu otsuse (EL) 2020/509 ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Rumeenias ⁽³⁾. See põhines valitsuse ajakohastatud eelarve-eesmärkidel, samas kui hiljem avaldatud valitsemissektori eelarvepuudujääk 4,3 % SKPst kinnitas rikkumist. Aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse ehk 3 % SKPst ületamine tulenes eelarve tasakaalustamatuse pidevast suurenemisest, mis sai alguse tugeva majanduskasvu perioodil 2016. aastal rakendama hakatud ekspansiivsest eelarvepoliitikast. 3. aprillil 2020 esitas nõukogu ka soovitus ⁽⁴⁾ Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks hiljemalt aastaks 2022.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta otsus (EL) 2020/509 ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Rumeenias (ELT L 110, 8.4.2020, lk 58).

⁽⁴⁾ Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta soovitus Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks (ELT C 116, 8.4.2020, lk 1).

- (3) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus⁽⁵⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Rumeenial järgida nõukogu 3. aprilli 2020. aasta soovitusena kooskõlas olevat eelarvepoliitikat, võttes samas kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale ning toetada majandust ja tagada selle taastumine.
- (4) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241⁽⁶⁾, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab ka saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (5) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Selles teatises oli esitatud komisjoni seisukoht, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) Rumeenia esitas oma 2021. aasta lähenemisprogrammi 5. mail 2021, mis oli hiljem kui määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 8 kohane tähtaeg.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Rumeenia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 9,2 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 47,3 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -3,6 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 1,5 % ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Rumeenia ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otestest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 4 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne ½ %ga SKPst.
- (8) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv olema 2021. aastal 5,0 % ja 2022. aastal 4,8 %. Mõlemal aastal peaks peamiseks mootoriks olema sisenõudlus ning tarbimine ja investeeringud peaksid kasvama jõuliselt. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on Rumeenia majanduskasv 2021. aasta lähenemisprogrammiga võrreldes pisut suurem ehk 2021. aastal 5,1 % ja 2022. aastal 4,9 %, tuginedes samuti sisenõudlusele.
- (9) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 9,2 %-lt SKPst 2021. aastal 8 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 50,8 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi põhjal on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) 3,3 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 1,5 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga kooskõlas.
- (10) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Rumeenia võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Rumeenia 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusena. Meetmed, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on ajutised või kompenseerivad tasakaalustavaid meetmeid. Samal ajal mõjutavad jätkuvalt eelarvet ekspansiivsed meetmed, mis võeti vastu enne COVID-19 pandeemiat. Need meetmed hõlmasid eelkõige pensionide ja muude sotsiaalkulutuste tõstmist ja maksukärpeid.

⁽⁵⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Rumeenia 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 149).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) 2021. aasta lähenemisprogrammis eeldatakse investeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,1 % SKPst 2021. aastal, 0,6 % SKPst 2022. aastal, 1,2 % SKPst 2023. aastal, 1,2 % SKPst 2024. aastal, 0,9 % SKPst 2025. aastal ja 0,9 % SKPst 2026. aastal. Peale selle eeldatakse 2021. aasta lähenemisprogrammis, et taaste- ja vastupidavusrahastu raames saadud laenude maht on 2,3 % SKPst 2025. aastal ja 2,5 % SKPst 2026. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on eelarveprognoosides arvesse võetud ainult toetusi, sest 2021. aasta lähenemisprogrammis eeldatakse, et laenud algavad alles pärast komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga hõlmatud perioodi lõppu.
- (12) Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõeldakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (13) Rumeenia 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 6,2 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv tõuseb kavakohaselt 2022. aastal 52,9 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist soodsamad. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust – kui ka liidu avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,5 % SKPst⁽⁷⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,4 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks olema neutraalne panus.
- (14) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 4,4 %-lt SKPst 2024. aastal 2,9 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega 2024. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,6 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaks andma pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁹⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed) peaks andma pärssiva panuse 0,8 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 5¾ %⁽¹⁰⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Rumeenia potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (15) Valitsemissektori võla suhtarv peaks tõusma 2023. aastal 53,3 %-le SKPst ja langema 2024. aastal 52,4 %-le SKPst. Võttes arvesse keskpikas perspektiivis eriti kiiresti kasvavat võlga, mis tuleneb peamiselt 2022. aastaks prognoositud suurest eelarvepuudujäägist, ning ebasoodsaid rahastamistingimusi võrreldes muude liikmesriikidega, järeldatakse, et keskpikas perspektiivis ohustavad Rumeeniat suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla jätkusuutlikkuse analüüsist.
- (16) 2. juunil 2021 andis komisjon soovitus nõukogu soovitusel koostada Rumeenia ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks aastaks 2024. Selle soovitusel peaks Rumeenia saavutama valitsemissektori eelarvepuudujäägi eesmärgi 8,0 % SKPst 2021. aastal, 6,2 % SKPst 2022. aastal, 4,4 % SKPst 2023. aastal ja 2,9 % SKPst 2024. aastal, mis vastab valitsemissektori esmaste netokulude nominaalsele kasvumäärale 3,4 % 2021. aastal, 1,3 % 2022. aastal, 0,9 % 2023. aastal ja 0,0 % 2024. aastal. See vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,7 % SKPst 2021. aastal, 1,8 % SKPst 2022. aastal, 1,7 % SKPst 2023. aastal ja 1,5 % SKPst 2024. aastal.

(7) Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

(8) Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

(9) Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

(10) Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud meetodika alusel.

- (17) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järelmeetmeid, mida Rumeenia on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB RUMEENIAL TEHA JÄRGMIST:

1. Järgida eelarvepoliitikat, mis on kooskõlas nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitusega Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks ⁽¹⁾.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽¹⁾ Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks**

(2021/C 304/24)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 126 lõiget 7,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 126 peavad liikmesriigid hoiduma valitsemissektori eelarve ülemäärasest puudujäägist.
- (2) Stabiilsuse ja kasvu pakt põhineb eesmärgil tagada riigi rahanduse usaldusvärsus, mis on vajalik hinnastabiilsuse ning töökohtade loomist soodustava tugeva kestliku majanduskasvu tagamiseks.
- (3) Järgides komisjoni soovitus, otsustas nõukogu otsusega (EL) 2020/509 ⁽¹⁾ 3. aprillil 2020 kooskõlas aluslepingu artikli 126 lõikega 6, et Rumeenial on ülemäärane eelarvepuudujääk, ja esitas soovitus korrigeerida ülemäärane eelarvepuudujääk hiljemalt 2022. aastaks ⁽²⁾ (edaspidi „3. aprilli 2020. aasta soovitus“) vastavalt aluslepingu artikli 126 lõikele 7 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽³⁾ artiklile 3.
- (4) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 ⁽⁴⁾ artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas kõnealuses teatises oma seisukoha, et arvestades COVID-19 pandeemiast tingitud tõsist majanduslangust, on stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused täidetud. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga.
- (5) 15. septembril 2020 esitas Rumeenia aruande 3. aprilli 2020. aasta soovitus täitmiseks võetud meetmete kohta. Aruandes tõdeti, et 2020. aastal on riigi rahanduse olukord oluliselt halvenenud, peamiselt COVID-19 pandeemia tõttu.
- (6) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu teatise Rumeenia eelarveseisundi kohta. Arvestades COVID-19 pandeemiast tingitud erakordse ebakindluse jätkumist ning pandeemia enneolematut makromajanduslikku ja eelarvemõju, leidis komisjon, et praegu ei ole võimalik teha otsust Rumeenia suhtes algatatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse edasiste meetmete kohta. Eelkõige erakorraline ebakindlus, mis mõjutab ka usaldusväärse eelarvepoliitika kujundamist, ei võimaldanud komisjonil praeguses etapis aluslepingu artikli 126 lõike 7 kohase nõukogu soovitusel soovitus esitada. Komisjon märkis, et ta hindab Rumeenia eelarveseisundit

⁽¹⁾ Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta otsus (EL) 2020/509 ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Rumeenias (ELT L 110, 8.4.2020, lk 58).

⁽²⁾ Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta soovitus Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks (ELT C 116, 8.4.2020, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽⁴⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1).

2021. aasta kevadel uuesti, tuginedes 2020. aasta eelarve täitmise andmetele, 2021. aasta eelarvele ja komisjoni 2021. aasta kevadisele majandusprognoosile, ning teeb vajaduse korral ettepaneku võtta ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames uusi meetmeid, võttes arvesse stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamist ka 2021. aastal.

- (7) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Selles teatises oli komisjoni seisukoht, et otsuse tegemisel stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). 2. juunil 2021 võttis komisjon vastu teatise „Majanduspoliitika koordineerimine 2021. aastal: ületada COVID-19, toetada taastumist ja ajakohastada majandust“. Kõnealuse teatise kohaselt jätkatakse 2022. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamist ja selle kohaldamine lõpetatakse tõenäoliselt 2023. aastal.
- (8) Komisjoni võla kestlikkust käsitleva 2020. aasta uuringu uue versiooni kohaselt, milles võetakse arvesse komisjoni 2021. aasta kevadist majandusprognoosi, ohustavad Rumeeniat keskpikas ja pikas perspektiivis suured riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid. Neid riske tuleb käsitleda asjakohases keskpika perioodi eelarvekavas, mida toetavad struktuurimeetmed.
- (9) Võttes arvesse COVID-19 pandeemiast tulenevat majandustegevuse suurt vähenemist ja seega vajadust sellise eelarvepoliitika järele, mis toetaks 2021. ja 2022. aastal majanduse taastumist, ei ole nõukogu 3. aprilli 2020. aasta soovitus enam asjakohane Rumeenia eelarvesuuniste alus.
- (10) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõike 5 viimasele lausele, kui euroalal või kogu liidus esineb tõsine majanduslangus, võib nõukogu komisjoni soovitusel alusel otsustada võtta vastu aluslepingu artikli 126 lõike 7 kohase muudetud soovitusel, tingimusel et keskmises perspektiivis ei ohusta see riigi rahanduse kestlikkust.
- (11) Vastavalt aluslepingu artikli 126 lõikele 7 ja määruse (EÜ) nr 1467/97 artiklile 3 on nõukogu kohustatud esitama asjaomasele liikmesriigile soovitusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks kindlaksmääratud tähtajaks. Soovitusel tuleb asjaomasele liikmesriigile kehtestada ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks vajalike tõhusate meetmete võtmiseks maksimaalselt kuue kuu pikkune tähtaeg, mida võib kärpida kolme kuuni, kui see on põhjendatud olukorra tõsidusega. Lisaks sellele peab nõukogu ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamise soovitusel nõudma, et saavutataks aastased eelarve-eesmärgid, mis soovitusel aluseks oleva prognoosi kohaselt tagavad struktuurse eelarvepositsiooni (tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, välja arvatud ühekordsed ja muud ajutised meetmed) paranemise vähemalt 0,5 % SKPst aastas.
- (12) Rumeenia reaalne SKP vähenes 2020. aastal 3,9 %. Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt taastub SKP reaalkasv 2021. aastal 5,1 % tasemel ja on 2022. aastal 4,9 %. Vaktsiinide kasutuselevõtu edenedes ja sotsiaalse distantseerumise meetmete järkjärgulisel lõpetamisel peaks eratarbimine taastuma, ühtlasi prognoositakse ka tugeva palgakasvu püsimist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/241⁽⁵⁾ osutatud riikliku taaste- ja vastupidavuskava projektide järkjärguline käivitamine peaks andma uut hoogu investeringute kasvule. Netoeksport, st eksport miinus import, peaks prognoosiperioodil jääma negatiivseks. Seda seetõttu, et impordi peaks kiirendama eratarbimise taastumine, aga ka suurenevad investeringud. Välisnõudluse taastumine peaks eksporti toetama, kuid see jääb impordist vähem dünaamiliseks. Kasvuväljavaateid ohustavad tasakaalustatud riskid. Ühest küljest võib usaldusväärne keskpika perspektiivi eelarvestrateegia aidata hajutada muret riigi rahanduse kestlikkuse pärast, eriti kui see seotakse ambitsioonikate reformidega (sealhulgas need, mis sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas). See aitaks vähendada Rumeenia makromajanduslikku tasakaalustamatust, leevendada finantsstabiilsuse riske ja aidata kaasa kestlikule majanduskasvule, sealhulgas parandada investeerimiskliimat. Teisest küljest võib ebakindlus avaliku sektori poliitikakujunduses ning viivitused või ebatõhusus taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel usaldust vähendada.

(⁵) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (13) Rumeenia parlament võttis 2. märtsil 2021 vastu Rumeenia 2021. aasta eelarve ja keskpika perioodi eelarvestrateegia. Kõnealust eelarvestrateegiat ning taaste- ja määrusega (EL) 2021/241 loodud vastupidavusrahaastust (edaspidi „rahastu“) antavat tagastamatut toetust ja laenude profiili käsitlevat teavet võeti arvesse Rumeenia 2021. aasta lähenemisprogrammis (edaspidi „lähenemisprogramm“), mis esitati komisjonile 5. mail 2021. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenema 2020. aasta 9,2 %-lt SKPst 2024. aastaks alla 3 % SKPst, seda järgmiselt: 2021. aastal on eelarvepuudujääk 8,0 % SKPst, 2022. aastal 6,2 % SKPst, 2023. aastal 4,4 % SKPst ja 2024. aastal 2,9 % SKPst. Lähenemisprogrammis sätestatud eelarvekohandus põhineb peamiselt kuludel. Kulused on kavas kärpida (protsendina SKPst) eelkõige avaliku sektori palkade (2022–2024 kärbe 1,4 protsendipunkti) ja sotsiaalsiirete (2022–2024 kärbe 0,9 protsendipunkti) osas.
- (14) Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt, mida pikendati 2024. aastani, on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2021. aastal 8,0 % SKPst, 2022. aastal 7,1 % SKPst ning 2023. ja 2024. aastal 6,8 % SKPst. Prognoosis võetakse arvesse kulused, mida rahastatakse rahastust antava tagastamatu toetuse ja laenudena, nagu märgitud lähenemisprogrammis ja Rumeenia esitatud lisateabes. Komisjoni prognoositud valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi vähenemine tuleneb peamiselt vastuseks COVID-19 pandeemiale võetud erakorraliste meetmete järkjärgulisest lõppemisest, prognoositavast majanduse taastumisest tulenevast suuremast tulust ning rahastust eeldatavasti rahastatavate investeeringute ja reformide täiendavast positiivsest mõjust. Lisaks on Rumeenia valitsus otsustanud külmutada avaliku sektori palgad 2021. ja 2022. aastal, lükata edasi 2021. aasta pensionitõusu ja suurendada pensione 2022. aastal mõõdukalt, mis parandab majandusväljavaadet võrreldes komisjoni 2020. aasta sügisese majandusprognoosiga. Kõnealuse meetmed on juba vastu võetud. Lisaks kavatakse Rumeenia valitsus võtta vastu uue pensioniseaduse, mis hoiaks pensionikulud (protsendina SKPst) üldjoontes stabiilsena. Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi lähenemisprogrammist suurem eelarvepuudujääk tuleneb asjaolust, et kavandatud konsolideerimist ei toeta täielikult rakendatud või usutavalt väljakuulutatud meetmed, mistõttu ei saanud neid selles prognoosis arvesse võtta. Komisjon prognoosib, et struktuurne eelarvepuudujääk väheneb 2021. aastal 0,7 protsendipunkti ja 2022. aastal 0,5 protsendipunkti SKPst ning suureneb 2023. aastal 0,1 protsendipunkti ja 2024. aastal 0,4 protsendipunkti SKPst.
- (15) Valitsemissektori võlg moodustas 2018. aasta lõpus 34,7 % SKPst, 2019. aasta lõpus 35,3 % SKPst ja 2020. aasta lõpus 47,3 % SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt suureneb see 2021. aasta lõpuks 49,7 %-ni SKPst, 2022. aasta lõpuks 52,7 %-ni SKPst ja 2024. aasta lõpuks 59,5 %-ni SKPst, lähenedes seega esimest korda aluslepingus sätestatud kontrollväärtusele 60 % SKPst, kui lisaks juba rakendatud või usutavalt väljakuulutatud meetmetele ei võeta muid parandusmeetmeid.
- (16) Pärast komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi ajakohastatud võla keskpika kuni pika perioodi kestlikkuse analüüs kinnitab, et kestlikkusega seotud riskid on keskmises perspektiivis suured. Kümneaastase alusprognoosi kohaselt suureneb valitsemissektori võla suhe SKPse jätkuvalt kogu prognoosiperioodi jooksul ning läheneb 90 %-le SKPst. Võla kestlikkust ohustab suur eelarvepuudujääk, elanike vananemisega seotud kulud ja võlapositsiooni haavatavus makromajanduslike eelarvešokkide suhtes. Pensionitõus, mille kohta võeti seadus vastu 2019. aasta suvel ja mille kohaldamine on praegu edasi lükatud 2022. aasta lõpuni, on peamine võla kestlikkusega seotud riskide allikas. Võlastruktuur, kus suure osa moodustab välisvaluutas nomineeritud võlg ja märkimisväärse osa mitteresidentide võlg, suurendab veelgi võla kestlikkusega seotud riske, kuigi Rumeenia keskpanga sekkumised järelturul on aidanud hoida valitsemissektori laenukasutuse kulutused 2020. aastal soodsal tasemel. Lisaks on riske, mis on seotud tingimuslike kohustustega, mis tulenevad COVID-19 kriisi ajal ettevõtetele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele antud riigigarantiidest (1,4 % SKPst). Prognooside kohaselt suurenevad ka brutorahastamisvajadused. Seevastu prognoositakse, et taasterahastu „NextGenerationEU“ raames tehtavatel reformidel ja investeeringutel on tulemusliku rakendamise korral järgmistel aastatel positiivne mõju SKP kasvule, toetades seega võla kestlikkust.
- (17) Määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõike 4 alusel peab ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldama puudujäägi kindlakstegemisele järgneval aastal, välja arvatud eriasjaolude korral. Kohandamiskava tuleks kindlaks määrata kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1467/97, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi majanduse olukorda ja eelarvepositsiooni.
- (18) Praeguse seisuga on sellised eriasjaolud Rumeenias olemas. Rumeeniale täiendava aasta andmine, mis oleks kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 4 sätestatud reegluga, nõuaks väga järsku eelarvekohandust ja vähendaks märkimisväärselt SKPd, seades seega ohtu majanduse COVID-19 pandeemia järgse taastumise.

Kohandamiskava, mille alusel tuleb ülemäärane eelarvepuudujääk kõrvaldada 2024. aastaks, mis eeldaks samuti iga-aastast märkimisväärset kohandamist, tähendaks järkjärgulisemat jõupingutust ning tagaks hea tasakaalu eelarve konsolideerimise ja majanduse taastamise toetamise vahel. Uues kohandamiskavas võetakse arvesse ka muutunud eelarveolukorda, sealhulgas 2020. aasta eelarvesuundumusi ja Rumeenia valitsuse kehtestatud uut eelarvestraategiat. Reformidel, sealhulgas sellistel, mis parandavad riigi rahanduse juhtimist, oleks oluline roll ülemäärase eelarvepuudujäägi püsiva korrigeerimise tagamisel. Neid kaalutlusi arvesse võttes ja kooskõlas komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatise esitatud eelarvepoliitiliste suunistega on põhjendatud seada ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tähtjaks 2024. aasta.

- (19) Selleks tähtjaks usaldusväärse ja kestliku kohandamiskava rakendamiseks peaks Rumeenia valitsemissektori eelarve puudujääk olema 2021. aastal 8,0 %, 2022. aastal 6,2 %, 2023. aastal 4,4 % ja 2024. aastal 2,9 % SKPst, mis oleks kooskõlas valitsuse enda eesmärkidega. See vastab komisjoni 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt valitsemissektori esmaste netokulude nominaalsele kasvumäärale 3,4 % 2021. aastal, 1,3 % 2022. aastal, 0,9 % 2023. aastal ja 0,0 % 2024. aastal ⁽⁶⁾. Selline valitsemissektori esmaste netokulude kasvumäär on põhinäitaja eelarve konsolideerimise hindamisel, kui on vaja hoolikat analüüsi. Vastav struktuurse eelarvepositsiooni aastane kohandamine on 2021. aastal 0,7 % SKPst, 2022. aastal 1,8 % SKPst, 2023. aastal 1,7 % SKPst ja 2024. aastal 1,5 % SKPst.
- (20) Selleks et praegu hinnata üldise eelarvepoliitika võimalikku mõju SKP-le, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama eelarvepoliitika mõõdikuna liidu eelarvest (rahastust ja muudest liidu vahenditest) tehtavaid suuri makseid ⁽⁷⁾. Selle põhjal on liidu vahenditel Rumeenia majandusele lähiaastatel eeldatavasti märkimisväärne positiivne mõju. Konkreetsetelt annavad rahastust toetatavad investeeringud ja reformid Rumeeniale võimaluse parandada keskpikas perspektiivis oma eelarvepositsiooni, toetades samal ajal jätkuvalt majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (21) Eelarve konsolideerimise meetmed peaksid tagama ülemäärase eelarvepuudujäägi püsiva korrigeerimise, olles samal ajal suunatud riigi rahanduse kvaliteedi parandamisele ja majanduse kasvupotentsiaali tugevdamisele. Eelarvelist ja laiemat majanduslikku laadi reformid, sealhulgas pensionisüsteemi, maksuhalduse, avaliku sektori palkade ja riigiettevõtete juhtimise reformid, peaksid toetama eelarve konsolideerimist ja muutma selle kestlikuks.
- (22) Alates 2016. aastast on Rumeenia teinud süstemaatilisel ja korduvalt erandeid oma riiklikest eelarvereeglitest ja riiklikus eelarveraamistikus sätestatud keskpika perioodi eelarvestraategia vastuvõtmise ajakavast. Edaspidi toetab Rumeenia eelarve kohandamist riikliku eelarveraamistiku täielik rakendamine,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

1. Rumeenia peaks kõrvaldama ülemäärase eelarvepuudujäägi hiljemalt 2024. aastaks.
2. Rumeenia peaks saavutama valitsemissektori eelarvepuudujäägi eesmärgi 8,0 % SKPst 2021. aastal, 6,2 % SKPst 2022. aastal, 4,4 % SKPst 2023. aastal ja 2,9 % SKPst 2024. aastal, mis vastab valitsemissektori esmaste netokulude nominaalsele kasvumäärale 3,4 % 2021. aastal, 1,3 % 2022. aastal, 0,9 % 2023. aastal ja 0,0 % 2024. aastal. See vastab struktuurse eelarvepositsiooni järgmistele kohandustele: 2021. aastal 0,7 % SKPst, 2022. aastal 1,8 % SKPst, 2023. aastal 1,7 % SKPst ja 2024. aastal 1,5 % SKPst.
3. Rumeenia peaks täielikult rakendama juba 2021. aastaks vastu võetud meetmed. Ta peaks täpsustama ja rakendama lisameetmeid, mida on vaja ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks 2024. aastaks. Eelarve konsolideerimise meetmed peaksid tagama kestliku korrigeerimise majanduskasvu soodustaval viisil. Juhuslikke tulusid tuleks kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks.

⁽⁶⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

⁽⁷⁾ Üldist eelarvepoliitikat mõõdetakse, võrreldes esmaste kulude muutust (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed, kuid s. h rahastust antavate toetuste ja muude liidu tagastamatute toetustega rahastatavate kulude muutused) kümne aasta keskmise potentsiaalse kasvumääraga. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad hoogustada Rumeenia potentsiaalset majanduskasvu. Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

4. Nõukogu kehtestab Rumeeniale tõhusate meetmete võtmise ja eesmärkide saavutamiseks määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõike 4a kohase konsolideerimisstrateegia esitamise tähtpäevaks 15. oktoobri 2021. Pärast seda peaks Rumeenia esitama vähemalt iga kuue kuu järel aruande käesoleva soovitusel tehtud edusammudest, kuni ülemäärane eelarvepuudujääk on kõrvaldatud. Lisaks peaks Rumeenia tagama oma riikliku eelarveraamistiku täieliku ja tõhusa rakendamise. Keskpika perioodi eelarvestrateegia edu tagamiseks on samuti oluline toetada eelarve konsolideerimist ulatuslike reformidega.

Käesolev soovitus on adresseeritud Rumeeniale.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/25)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda iga liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Sloveenial võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Sloveenial, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Sloveenia 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 157).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Sloveenia eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241 (*), millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramm. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada ELis kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Sloveenia esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Sloveenia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 8,4 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 80,8 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -8,9 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 5,2 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Sloveenia ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otseselt ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 5,5 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal alla ½ % SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Sloveenia eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei olnud täidetud.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul ettevaatlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv olema 2021. aastal 4,6 % ja 2022. aastal 4,4 %. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2021. aastal 4,9 % ja 2022. aastal 5,1 %. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks eratarbimine taastuma 2021. aasta stabiilsusprogrammiga võrreldes pisut kiiremini kriisist tingitud rahuldumata nõudluse vabanemise ja prognoositud suurema tööhõive- ja palgakasvu tõttu. Komisjoni kevadprognoosis eeldatakse ka suuremat investeringute kasvu 2022. aastal ning suuremat eksporti 2021. ja 2022. aastal.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 8,4 %-lt SKPst 2021. aastal 8,6 %-le SKPst ning võla suhtarv langeb 2021. aastal 80,4 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) -9,2 % SKPst 2021. aastal, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 2,6 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga, mille kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk ulatuma 8,5 %-ni SKPst ja võla suhtarv 79,0 %-ni SKPst. Kuigi mõlema prognoosi kohaselt suurenevad märkimisväärselt esmased kulud, mida ei saa seletada kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmetega, on need oma struktuuri poolest erinevad. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on avaliku sektori investeringute kasv väiksem ELi vahendite väiksema kasutamise tõttu 2021. aastal ja riiklikult rahastatavate investimisprojektide aeglasema käivitamise tõttu. Suuremat nominaalset kasvu on oodata ka mõnes jooksvate kulude kategoorias. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt on võla suhtarv madalam tänu soodsamale nominaalse SKP dünaamikale.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Sloveenia võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Sloveenia 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Eelarvemeetmed, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on valdavalt ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,6 % SKPst 2021. aastal, 1,2 % SKPst 2022. aastal ja 0,7 % SKPst 2023. aastal. Stabiilsusprogrammis prognoositakse lisakulusid mahus 0,2 % SKPst 2024. aastal ning ligikaudu 0,3 % SKPst 2025. ja 2026. aastal. Peale selle eeldatakse 2021. aasta stabiilsusprogrammis, et taaste- ja vastupidavusrahastu raames saadud laenude maht on 2022. aastal 0,1 % SKPst ning et see ulatub 2025. aastal 0,4 %-ni SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ei ole neid toetusi eelarveprognoosides täielikult arvesse võetud, sest see teave ei olnud kõnealuse prognoosi tegemise tähtpäevaks kättesaadav. Selle asemel eeldatakse komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis toetustest rahastatavaid kulusid 2021. aastal mahus 0,2 % SKPst ja 2022. aastal 0,6 % SKPst, tuginedes valitsuse poolt 28. aprillil 2021 vastu võetud taaste- ja vastupidavuskavas esitatud teabele.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada⁽³⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu

(³) Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.

- (17) Sloveenia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,7 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud majanduse taastumisest ning 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 79,6 %-le SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoos näeb ette väiksema eelarvepuudujäägi (4,7 % SKPst) ja võla suhtarvu (76,7 % SKPst). Mõlema prognoosi kohaselt on esmaste kulude (välja arvatud kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) tase jätkuvalt kõrge. Erinevus eelarvepuudujäägi prognoosides on suuresti seletatav sellega, et komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on soodsam, mistõttu on kogukulude osa SKPs väiksem. Kummaski prognoosis ei ole võetud arvesse mitme meetme, sealhulgas valitsuse poolt hiljuti vastu võetud ulatusliku maksureformi paketi mõju. Vastavalt 2021. aasta stabiilsusprogrammis esitatud teabele, võib kõnealustel meetmetel, kui parlament need vastu võtab, olla puudujääki suurendav mõju, mis on 2022. aastal vähemalt 0,7 % SKPst. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,1 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,3 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema neutraalne panus⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriisi suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali, majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 3,8 %-lt SKPst 2024. aastal 2,8 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk jääb seega 2024. aastal kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 1,5 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,6 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaks andma pärssiva panuse 0,4 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmasel jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks andma pärssiva panuse 0,6 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv $4\frac{1}{4}$ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Sloveenia potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansioonile eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 79,0 %-lt SKPst 2024. aastal 78,0 %-le SKPst. Sloveeniat ohustavad keskpikas perspektiivis keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Sloveenia on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB SLOVEENIAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****millega esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/26)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus ⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Slovakkial võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ning tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Slovakkial, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Slovakkia 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 164).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Slovakkia eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust. Siiski näib, et mõni meede ei olnud ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241⁽⁴⁾, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Slovakkia esitas 12. mail 2021 oma 2021. aasta stabiilsusprogrammi pärast määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 4 sätestatud tähtaega.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Slovakkia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 6,2 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 60,6 %ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli -4,8 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,6 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Slovakkia ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsesest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 2,1 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 1 %ga SKPst.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Slovakkia eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 60 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei olnud täidetud, kuid võlakriteerium oli.
- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on praegust ebakindlust arvesse võttes 2021. ja 2022. aasta puhul realistlik. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv olema 2021. aastal 3,3 % ja 2022. aastal 6,3 %. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt aga koondub majanduse taastumine rohkem algusperioodile: SKP reaalkasv 2021. aastal 4,8 % ja 2022. aastal 5,2 %.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 6,2 %-lt SKPst 2021. aastal 9,9 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 64,1 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 4,0 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 2,3 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Prognoositud puudujääk ja võla suhtarv on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad. Komisjoni prognoosi kohaselt on 2021. aastal valitsemissektori eelarvepuudujääk 6,5 % ja võla suhtarv 59,5 %. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis ei võeta arvesse pandeemiaga seotud kulusid, mille mõju on 2,4 protsendipunkti SKPst, ega valitsemissektori alla kuuluvate riigiettevõtete ja sotsiaalkindlustusametite suuremaid kulusid, sest teave ei olnud prognoosi tähtpäevaks kättesaadav. Komisjoni prognoosi kohaselt on tulud võrreldes 2021. aasta stabiilsusprogrammiga 0,2 protsendipunkti SKPst suuremad ja kulud 3,4 protsendipunkti väiksemad. Peamised erinevused kuludes on tingitud väiksemast vahetarbimisest, väiksematest sotsiaaltoetustest ja komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis eeldatud väiksematest toetustest. Komisjoni väiksem võlaprognoos on peamiselt seletatav madalama esmase eelarvepositsiooniga (3,6 protsendipunkti).
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja sellega seotud majanduslangusele on Slovakkia võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Slovakkia 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Samas mõni meede, mille valitsus 2020. ja 2021. aastal kaalutusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteaütiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt ligi 1 % SKPst ja need sisaldavad peamiselt järgmist: jõulupreemiade uuesti kasutuselevõtmine, taastuvenergia kava muudatused, sõjaväeametnike palgatõus, mootorsõidukimaksu vähendamine, pangamaksu tühistamine, toetused tervishoiuasutustele ja lastega seotud maksuvähendus. Need mitteaütised meetmed kompenseeriti ainult osaliselt miinimumpensioni ja ministriumide tegevuskulude kasvu külmutamisega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis ei sisaldu fiskaalkoondnäitajates taaste- ja vastupidavusrahastust saadud toetused. Programmi aluseks olevas makromajanduslikus stsenaariumis eeldatakse siiski investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus 0,2 % SKPst 2021. aastal, 1,1 % SKPst 2022. aastal ning 1,3 % SKPst nii 2023. kui ka 2024. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid

suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.

- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekvade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumiskiirangute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (17) Slovakkia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 5,1 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv tõuseb kavakohaselt 2022. aastal 65,5 %-le SKPst. Need prognoosid on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist suuremad. Komisjoni prognoosis eeldatakse väiksemaid COVID-19-ga seotud meetmeid ja 2021. aasta stabiilsusprogrammiga võrreldes liidu vahendite kiiremat väljamaksmist 2022. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt + 0,9 % SKPst ⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,8 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,7 protsendipunkti SKPst ⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 1,1 protsendipunkti SKPst.
- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali ja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekvade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 4,1 %-lt SKPst 2024. aastal 3,8 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ületab seega 2021. aasta stabiilsusprogrammi kestel kavakohaselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riigi kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,2 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansioonile eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

rahastatavate kulude positiivne panus peaks vähenema 0,3 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid andma neutraalse panuse⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaksid andma pärssiva panuse 1,3 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 4½ %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Slovakkia potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.

- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks tõusma 64,6 %-lt SKPst 2023. aastal 65,8 %-le SKPst 2024. aastal. Slovakkia puhul järeldatakse, et keskpikas perspektiivis ohustavad teda keskmised riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelemeetmeid, mida Slovakkia on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB SLOVAKKIAL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahaust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas tugevdades kõigi inimeste seisukohast tervishoiu- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema ekspansiivne panus 1,6 protsendipunkti SKPst.
⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

NÕUKOGU SOOVITUS**18. juuni 2021****milles esitatakse nõukogu arvamus Soome 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2021/C 304/27)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta⁽¹⁾, eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatises „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitus⁽³⁾ („nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Soomes võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Soomes, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada konservatiivne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu 2021. aasta soovitus⁽³⁾ kohaselt peaks eelarvepoliitika jääma kõigis euroala liikmesriikides kogu 2021. aasta jooksul toetavaks ning poliitikameetmed peaksid olema kohandatud iga riigi oludele ning olema õigeaegsed, ajutised ja sihipärased. Kui epidemioloogilised ja majanduslikud tingimused seda võimaldavad, tuleks erakorraliste meetmete rakendamine järk-järgult lõpetada, võideldes samal ajal kriisi sotsiaalsete ja tööturuga seotud mõjudega. Liikmesriigid peaksid järgima sellist eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Liikmesriigid peaksid jätkama reforme, mis suurendavad kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitsesüsteemide ulatust, piisavust ja kestlikkust.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Soome 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 171).

- (4) 18. novembril 2020 võttis komisjon vastu oma arvamused euroala liikmesriikide 2021. aasta eelarvekavade kohta, tuginedes eelarvemeetmete kvalitatiivsele hindamisele. Komisjon oli seisukohal, et Soome eelarvekava on nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel esitatud eelarvepoliitika soovitustega üldiselt kooskõlas ning et enamik eelarvekavas sisalduvatest meetmetest toetab märkimisväärse ebakindluse tingimustes majandustegevust.
- (5) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahadu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241 (*), millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab ka saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.
- (6) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahadust arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriiskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahadu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahadust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (7) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (8) Soome esitas oma stabiilsusprogrammi 13. mail 2021, mis oli hiljem kui määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 kohane tähtaeg.
- (9) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Soome valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 5,4 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenen 69,2 %-ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 4,6 % SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,0 % SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Soome ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 20,1 % SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 1 %ga SKPst.
- (10) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes käsitletakse Soome eelarveseisundit, kuna tema valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 60 % SKPst ega vähenenud rahuldavas tempos. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ja võlakriteerium ei onud täidetud.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (11) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. ja 2022. aasta puhul usutav. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP reaalkasv olema 2021. aastal 2,6 % ja 2022. aastal 2,5 %. See on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga, kuigi prognoosi kohaselt on tarbimine ja SKP kasv 2022. aastal siiski mõnevõrra suurem.
- (12) Valitsuse 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 5,4 %-lt SKPst 2021. aastal 4,7 %-le SKPst ning võla suhtarv tõuseb 2021. aastal 71,6 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 4,1 % SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 1,5 % SKPst ja automatsete stabilisaatorite toimimist. Need prognoosid on kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga.
- (13) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Soome võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevasi eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Soome 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusel. Meetmed, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutusõiguse alusel vastu võttis, on ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega.
- (14) 2021. aasta stabiilsusprogrammis eeldatakse investeeringuid ja reforme, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadavate toetustega mahus kuni 0,1 % SKPst 2021. aastal, 0,2 % SKPst 2022. aastal, 0,2 % SKPst 2023. aastal, 0,2 % SKPst 2024. aastal ja 0,1 % SKPst 2025. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis on neid toetusi eelarveprognoosides arvesse võetud, kuid eeldusega, et taaste- ja vastupidavusrahastust eraldatakse 2021. ja 2022. aastal meetmete jaoks rohkem vahendeid.
- (15) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP lõhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁵⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (16) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisviisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteemi ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispääsude ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (17) Soome 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aastal 2,9 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud 2020. ja 2021. aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv tõuseb 2022. aastal kavakohaselt 72,4 %-le SKPst. Komisjoni 2021. aasta

⁽⁵⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

kevadprognoos näeb ette väiksema eelarvepuudujäägi (2,1 % SKPst) ja võla suhtarvu (70,1 % SKPst), mis kajastab peamiselt valitsuse poolt 29. aprillil kokku lepitud meetmete lisamist 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja komisjoni prognoositud tugevamat majanduse taastumist 2022. aastal. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse metoodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt 0,5 % SKPst⁽⁶⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavatel investeeringutel peaks olema pärssiv panus 0,2 protsendipunkti SKPst⁽⁷⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema pärssiv panus 0,4 protsendipunkti SKPst.

- (18) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve ja struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali, majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (19) 2021. aasta stabiilsusprogrammi keskpika perioodi eelarvekavade kohaselt väheneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aasta 2,1 %-lt SKPst 2024. aastal 1,7 %-le SKPst. 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) 2023. ja 2024. aastal hinnanguliselt keskmiselt 0,7 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks jääma samaks. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaks andma pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti SKPst⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavad esmased jooksvad kulud (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks andma pärssiva panuse 0,5 protsendipunkti SKPst. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 3 %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Soome potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (20) Valitsemissektori võla suhtarv peaks tõusma 2023. aasta 73,9 %-lt SKPst 2024. aastal 74,7 %-le SKPst. Soomet ohustavad keskpikas perspektiivis väikesed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (21) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (22) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta stabiilsusprogrammi ja järelmeetmeid, mida Soome on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB SOOMEL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.

⁽⁶⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁷⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipööret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitseüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

NÕUKOGU SOOVITUS

18. juuni 2021

milles esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta

(2021/C 304/28)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Komisjon esitas nimetatud teatise oma seisukoha, et üldise vabastusklausli aktiveerimise tingimused on täidetud, sest COVID-19 pandeemia põhjustab eeldavalt tõsise majanduslanguse. Liikmesriikide rahandusministrid nõustusid 23. märtsil 2020 komisjoni hinnanguga. Üldine vabastusklausel on võimaldanud liikmesriikidele eelarve paindlikkust COVID-19 kriisi lahendamiseks. See on hõlbustanud eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majanduslanguse ajal. Selle aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda iga liikmesriigi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse kestlikkust keskpikas perspektiivis. 17. septembril 2020 teatas komisjon oma teatise „2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia“, et üldise vabastusklausli kohaldamist jätkatakse ka 2021. aastal.
- (2) 20. juulil 2020 võttis nõukogu vastu soovitusi ⁽³⁾ (edaspidi „nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus“). Nõukogu soovitas Rootsil võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Samuti soovitas nõukogu Rootsil, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada konservatiivne eelarvepositiivne keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid.
- (3) Taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahistu abil tagatakse kestlik, kaasav ja õiglane taastumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, ⁽⁴⁾ millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahistust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, samuti tugevdab see liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. See aitab ka saavutada lähiajal riigi rahanduses taas soodsama seisundi ja tugevdada kestlikku riigi rahandust ning keskmises ja pikas perspektiivis majanduskasvu ja töökohtade loomist.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

⁽³⁾ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Rootsi 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 177).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (4) 3. märtsil 2021 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse täiendavad poliitikasuunised eesmärgiga aidata koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme. Üldine eelarvepoliitika peaks liikmesriikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastut arvesse võttes jääma 2021. ja 2022. aastal toetavaks. Pidades aga silmas majandustegevuse eeldatavat järkjärgulist normaliseerumist 2021. aasta teisel poolel, peaks liikmesriikide eelarvepoliitika muutuma 2022. aastal diferentseeritumaks. Liikmesriikide eelarvepoliitikas tuleks arvesse võtta taastumise seisu, riigi rahanduse kestlikkust ning vajadust vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi. Arvestades vajadust toetada liidus kestlikku taastumist, peaksid väikeste kestlikkusriskidega liikmesriigid koostama eelarve nii, et 2022. aastal säiliks toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu mõju. Kõrge võlatasemega liikmesriigid peaksid järgima konservatiivset eelarvepoliitikat, säilitades samal ajal riiklikult rahastatavad investeeringud ning kasutades taaste- ja vastupidavusrahastust antavaid toetusi täiendavate kvaliteetsete investeerimisprojektide ja struktuurireformide rahastamiseks. 2022. aasta järgsel perioodil tuleks eelarvepoliitikas võtta jätkuvalt arvesse taastumise tugevust, majandusliku ebakindluse taset ja riigi rahanduse kestlikkusega seotud kaalutlusi. Kui eelarvepoliitika suunatakse ümber keskmises perspektiivis konservatiivse eelarvepositsiooni saavutamisele, muu hulgas sobival ajal toetusmeetmete järkjärgulise kaotamise kaudu, aitab see tagada keskpikal perioodil riigi rahanduse kestlikkuse.
- (5) Oma 3. märtsi 2021. aasta teatise võttis komisjoni ka seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, mille peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks on liidu või euroala majandusaktiivsuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Oma 2021. aasta kevadprognoosile tuginedes leidis komisjon 2. juunil 2021, et tingimused üldise vabastusklausli kohaldamise jätkamiseks 2022. aastal ja kohaldamise lõpetamiseks 2023. aastal on täidetud. Ka pärast üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamist võetakse arvesse iga riigi olukorda.
- (6) Rootsi esitas 30. aprillil 2021 oma 2021. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 8.
- (7) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Rootsi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 3,1% sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning valitsemissektori võlg suurenes 39,9%ni SKPst. Esmase eelarvepositsiooni aastamuutus oli - 3,8% SKPst, võttes arvesse ka kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 3,3% SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Lisaks andis Rootsi ettevõtetele ja kodumajapidamistele likviidsustoetust (nt garantiid ja maksude tasumise edasilükkamine, millel ei ole otsest ja kohest mõju eelarvele), mille hinnanguline maht on 11,5% SKPst; komisjoni hinnangu kohaselt oli riigigarantiide tegelik kasutuselevõtt 2020. aastal laias laastus võrdne 1%ga SKPst.
- (8) 2. juunil 2021 esitas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes käsitletakse Rootsi eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2020. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3% SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium oli täidetud.
- (9) Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2021. aasta puhul ettevaatlik ja 2022. aasta puhul realistlik. Uuematele andmetele tuginedes on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt SKP reaalkasv 2021. aastal suurem kui 2021. aasta lähenemisprogrammi baasstsenaariumis.
- (10) Valitsuse 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt suureneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aasta 3,1%-lt SKPst 2021. aastal 4,5%-le SKPst ning võla suhtarv jääb 2021. aastal 39,9%-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on esmase eelarvepositsiooni muutus 2021. aastal võrreldes kriisieelse tasemega (2019) - 5,2% SKPst, mis kajastab kaalutusõiguse alusel majanduse toetamiseks võetud eelarvemeetmeid mahus 5,0% SKPst ja automaatsete stabilisaatorite toimimist. Need valitsemissektori eelarvepuudujäägi prognoosid on suuremad kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis, milles eeldatakse majandustegevuse kiiremat taastumist ja seega väiksemaid kulusid kriisiolukorra toetusmeetmetele, eelkõige ajutise töötuse ja kriisist oluliselt mõjutatud ettevõtete käibekaotuse katmiseks.
- (11) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduslangusele on Rootsi võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervisesüsteemi suutlikkust, ohjeldada COVID-19 pandeemiat ning anda abi kriisist eriti tugevalt mõjutatud isikutele ja sektoritele. Sellised jõulised poliitikameetmed on aidanud leevendada SKP vähenemist ja see on omakorda aidanud piirata valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla suurenemist. Eelarvemeetmed peaksid

aitama maksimaalselt kaasa majanduse taastumisele, mõjutamata tulevase eelarvesuundumusi. Seepärast tuleks toetusmeetmete puhul vältida riigi rahandusele püsiva koormuse tekitamist. Kui liikmesriigid võtavad alalisi meetmeid, peaksid nad neid nõuetekohaselt rahastama, et tagada keskpikas perspektiivis eelarveneutraalsus. Rootsi 2020. ja 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Mõni meede, mille valitsus aastatel 2020–2021 kaalutlusõiguse alusel vastu võttis, ei näi olevat ajutine või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. 2023. aastal, mis jääb komisjoni prognoosiperioodist väljapoole, on kõnealuste mitteajutiste meetmete kumulatiivne järelejäänud mõju hinnanguliselt 1 % SKPst ja need meetmed on peamiselt mitmed kulumeetmed ja tulumaksukärped.

- (12) 2021. aasta lähenemisprogrammis ei sisaldu taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavad kulud. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoos sisaldab oma eelarveprognoosides taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest saadavaid tulusid, mille maht on 2021. ja 2022. aastal kättesaadavate toetuste kogusummast vastavalt 1/11 ja 2/11, ning prognoosis eeldatakse taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate kulude lihtsustatud ja lineaarset integreerimist ⁽⁵⁾.
- (13) Määruses (EÜ) nr 1466/97 sätestatud kindlaks määratud eelarvekohanduse näitajaid tuleb vaadelda praeguses kontekstis. Esiteks on SKP löhe hinnangud märkimisväärselt ebakindlad. Teiseks tuleb olla valmis eelarvepoliitikat kiiresti kohandama vastavalt COVID-19 pandeemia arengule, suunates selle terviseriskide vähenedes erakorraliselt abilt sihipärasematele meetmetele. Kolmandaks iseloomustavad praegust olukorda märkimisväärsed majandustegevust toetavad poliitikameetmed. Võttes arvesse liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid, ei kajasta kindlaks määratud näitajad täielikku impulssi, mille majandus eelarvepoliitikast saab. Sellest lähtuvalt ei näi struktuurne eelarvepositsioon olevat praeguses olukorras sobiv näitaja. Kulude kasvu eesmärki tuleb samuti kohandada ⁽⁶⁾ ja täiendada lisateabega, et täielikult kajastada eelarvepoliitika suundumust.
- (14) Nii nagu 2021. aasta eelarvekavade hindamisel kasutatud lähenemisi viisi puhul, on ajutised erakorralised meetmed kulude koondnäitajast välja jäetud. Kõnealused kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed toetavad tervisesüsteeme ning kompenseerivad töötajatele ja ettevõtetele liikumispiirangute ja tarneahela häirete tõttu saamata jäänud tulu; nende meetmete kaotamine avaliku sektori asutuste poolt sõltub rahvatervise ja majandusolukorra normaliseerumisest. Selleks et praeguses olukorras hinnata üldist eelarvepoliitikat, peaks asjakohane kulude koondnäitaja hõlmama liidu eelarvest (näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust) tehtavaid suuri ülekandeid. Sellest tulenevalt mõõdetakse üldist eelarvepoliitikat esmaste kulude – k.a taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud – muutusega (v.a kaalutlusõiguse alusel võetavad tulumeetmed ja kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed). Üldisest eelarvepoliitikast kaugemale vaadates on analüüsi eesmärk hinnata seda, kas riiklik eelarvepoliitika on konservatiivne ja eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist, mis on kooskõlas rohe- ja digipöördega. Sel põhjusel pööratakse erilist tähelepanu riiklikult rahastatavate jooksvate esmaste kulude ja investeeringute arengule.
- (15) Rootsi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb tema valitsemissektori eelarvepuudujääk kooskõlas komisjoni 2021. aasta kevadprognoosiga 2022. aastal 1,0 %-le SKPst, mis on peamiselt tingitud majanduse taastumisest ning 2020. ja 2021 aastal vastu võetud ajutiste toetusmeetmete lõpetamisest. Valitsemissektori võla suhtarv langeb kavakohaselt 2022. aastal 37,0 %-le SKPst, mis on komisjoni 2021. aasta kevadprognoosist pisut madalamal, osaliselt tingituna hindamismõjust. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt ning eespool nimetatud väljakutseid kajastava konkreetse meetodika alusel on üldise eelarvepoliitika mõju (k.a mõju, mida 2022. aastal avaldavad kogunõudlusele nii riiklikust kui ka liidu eelarvest – eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust – rahastatavad investeeringud) hinnanguliselt -0,2 % SKPst ⁽⁷⁾. Taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavate kulude positiivne panus peaks suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringutel peaks olema neutraalne panus ⁽⁸⁾. Riiklikult rahastatavatel esmastel jooksvatel kuludel (millest on maha arvatud kaalutlusõiguse alusel võetud tulumeetmed) peaks olema ekspansiivne panus 0,1 protsendipunkti SKPst.

⁽⁵⁾ Vt komisjoni 2021. aasta kevade Euroopa majandusprognoos, selgitus 1.2.3.

⁽⁶⁾ Eelkõige ei võimalda kulude kasvu eesmärgi raames kasutatud nelja aasta investeeringute tasandamine nõuetekohaselt hinnata riigi rahastatud investeeringutest tulenevat eelarvetoetust majanduse taastumiseks.

⁽⁷⁾ Miinusemärgiga näitaja viitab sellele, et esmaste kulude kasv on suurem kui keskpika perioodi majanduskasv; see osutab ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

⁽⁸⁾ Muudel riiklikult rahastatavatel kapitalikuludel peaks olema neutraalne panus.

- (16) Liikmesriikide eelarvemeetmete kvaliteet näib olevat eriti oluline. Eelarve struktuurireformid, mille eesmärk on parandada riiklike eelarvete struktuuri, võivad toetada potentsiaalset majanduskasvu, tekitada väga vajalikku eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja aidata tagada pikemas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkust, muu hulgas kliimamuutusi ja terviseprobleeme silmas pidades. Tulude poolel on COVID-19 kriis suurendanud selliste reformide tähtsust, mille eesmärk on saavutada tõhusamad ja õiglasemad avaliku sektori tulusüsteemid. Kulude poolel on seetõttu aga veelgi olulisem suurendada kestlike ja majanduskasvu soodustavate investeeringute taset ja kvaliteeti viisil, mis on kooskõlas kasvupotentsiaali, majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse edendamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkidega. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad võimaldavad parandada riiklike eelarvete struktuuri.
- (17) 2021. aasta lähenemisprogrammi keskpika perioodi eelarvekadade kohaselt suureneb valitsemissektori eelarveülelejäak 2023. aasta 0,5 %-lt SKPst 2024. aastal 1,0 %-le SKPst. 2021. aasta lähenemisprogramm ei sisalda teavet, mida on vaja 2023. ja 2024. aasta üldise eelarvepoliitika hindamiseks. Praeguse hinnangu kohaselt on kümne aasta keskmine nominaalne potentsiaalne majanduskasv 4 %⁽⁹⁾. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad Rootsi potentsiaalset majanduskasvu hoogustada.
- (18) Valitsemissektori võla suhtarv peaks langema 2023. aasta 33,7 %-lt SKPst 2024. aastal 31,4 %-le SKPst. Rootsit ohustavad keskpikas perspektiivis väiksed riigi rahanduse kestlikkusega seotud riskid, nagu nähtub viimasest võla kestlikkuse analüüsist.
- (19) Kuna ebakindlus on endiselt väga suur, peaksid eelarvepoliitika suunised jääma valdavalt kvalitatiivseks. Täpsemaid kvantitatiivseid suuniseid perioodi hilisemateks aastateks tuleks anda 2022. aastal, juhul kui ebakindlus on selleks ajaks piisavalt vähenenud.
- (20) Nõukogu on hinnanud 2021. aasta lähenemisprogrammi ja järelemeetmeid, mida Rootsi on võtnud seoses nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega,

SOOVITAB ROOTSIL TEHA JÄRGMIST:

1. Säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahaastust saadav impulss, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
2. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon ja tagada keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkus. Samal ajal edendada investeeringuid, et suurendada kasvupotentsiaali.
3. Pöörata nii eelarve tulude kui ka kulude poolel erilist tähelepanu riigi rahanduse struktuurile ja eelarvemeetmete kvaliteedile, et tagada majanduse kestlik ja kaasav taastumine. Seada prioriteediks kestlikud ja majanduskasvu soodustavad investeeringud, eelkõige investeeringud, mis toetavad rohe- ja digipöoret. Seada esikohale eelarve struktuurireformid, mis aitavad rahastada avaliku poliitika prioriteete ja aitavad kaasa riigi rahanduse pikaajalisele kestlikkusele, sealhulgas asjakohasel juhul tugevdades kõigi jaoks tervise- ja sotsiaalkaitesesüsteemide katvust, piisavust ja kestlikkust.

Luxembourg, 18. juuni 2021

Nõukogu nimel

eesistuja

J. LEÃO

⁽⁹⁾ Komisjoni hinnang ühiselt kokkulepitud metoodika alusel.

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET